

pasen 2016

SamenKerk²

Uitgave van het Bisdom Haarlem-Amsterdam

Paastriduüm

pagina 4

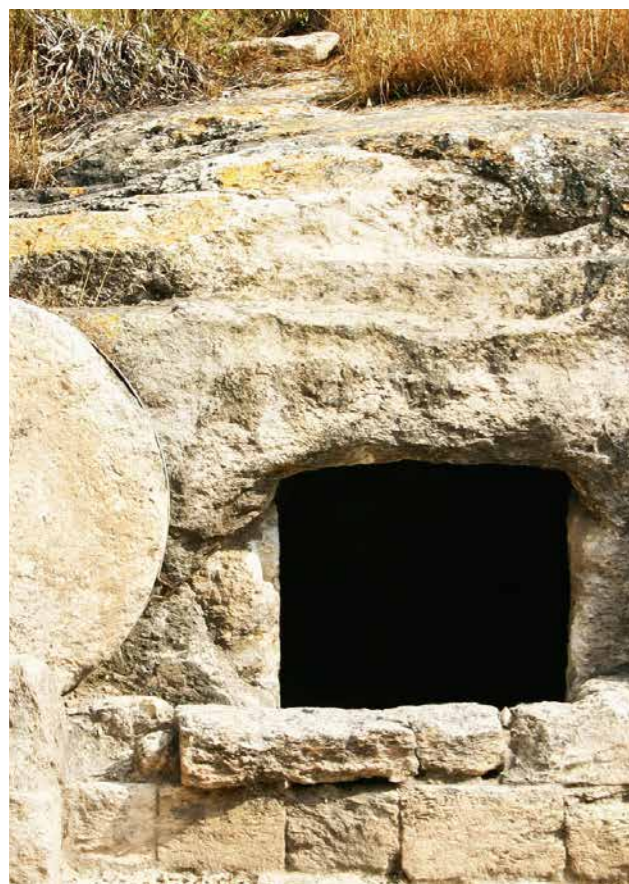
**Hoop voor de Kerk
in Syrië en Irak**

pagina 16

A photograph of a wooden cross on a grassy hill. The cross is made of dark wood and stands on a large, mossy rock. The hill is covered in green grass and small white flowers. In the background, there are trees and a clear blue sky with a faint rainbow visible. The sun is shining brightly behind the cross, creating a halo effect.

Zalig Pasen!

In dit nummer

En verder...

De weg naar het kruis	6
'Zie ik maak alles nieuw'	8
Kroniek	13
Missionarissen van de Barmhartigheid	14
Kerkengek	18
Inspiratie	20
Paaspuzzel	26
Parels uit de Schattengrot	31
Van Onderop	32
Kort nieuws	34
Geboekt	36
Personalia	38
WJD Krakau	40

4

Paastriduüm

In dit nummer belichten we in drie artikelen drie dagen van het Paasmysterie. Emeritus-hulpbisschop Van Burgsteden overweegt de betekenis van een bijzondere gebeurtenis in het Evangelie: de voetwassing. Pastoor Hendriks neemt ons mee op de kruisweg. En Mgr. Punt schijnt zijn licht op de verrijzenis.

De dorstigen laven

Fysieke dorst is ons haast onbekend, spirituele dorst lijkt aan de orde van de dag. Een zoektocht naar de dorstigen in onze maatschappij. En naar een manier om deze dorst te lessen.

10

HOOP
VOOR DE KERK
IN SYRIË & IRAK

16

Hoop voor de Kerk in Syrië en Irak

Een landelijke campagne vraagt aandacht voor de rampzalige situatie waarin de Kerk in Syrië en Irak zich bevindt. "We hebben het moeilijk, maar zijn niet verslagen."

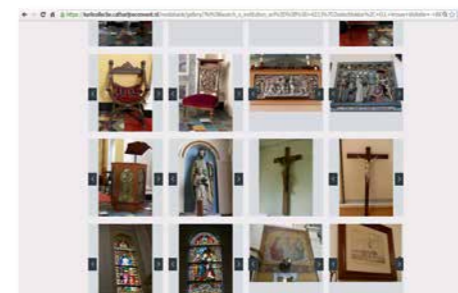
22

Op stap

In veel steden in ons bisdom zijn sporen van de katholieke geschiedenis terug te vinden. Zeker ook in Amsterdam.

Erfgoed in eigen hand

Nu veel kerken sluiten, dreigen waardevolle voorwerpen verloren te gaan. Museum Catharijneconvent probeert dat - digitaal - te voorkomen. Elke parochie kan meedoen.

24

28

De wijde wereld in

Al dertig jaar organiseren Martin en Riet van Kleef bedevaarten naar diverse bestemmingen. In gesprek met twee gedreven pelgrims. Over bidden, cultuur en een advocaatje met slagroom.

Colofon

SamenKerk is het informatieblad binnen het Bisdom Haarlem-Amsterdam en verschijnt zevenmaal per jaar. Nummer 2 jaargang 41

Redactie

Jim Schilder (hoofdredacteur), Christel Kerssens-Van der Pijl (eindredacteur), Eric Fennis, Maurice Lagemaat, Eric van Teijlingen, Petra Vermeer

Medewerkers

Anneke van Assema, Vicaris drs. G. Bruggink, Michel Bakker, Mgr. J.G.M. van Burgsteden s.s.s., Geert van Dartel, Pastoor dr. A.J.M. Hendriks, Matthijs Jansen, dr. Anique de Kruijf, Hein Jan van Ogtrop, Marcel Poorthuis

Redactieadres:

SamenKerk
Postbus 1053, 2001 BB Haarlem
Telefoon: 023-5112660, Faxnummer: 023-5112659
IBAN: NL86 ABNA 0230 8523 19
E-mail: samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl
Internet: www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl

De volgende uitgave verschijnt op 12 mei 2016.

Abonnementsprijs:

€ 30,00 per jaar; buitenland: € 36,00 per jaar
Abonnementenadministratie: 023-5112640

Advertenties:

Borgerpark Media
Postbus 8027
6060 AA Posterholt
Telefoon: 0475-711362
E-mail: info@borgerparkmedia.nl
www.borgerparkmedia.nl

Vormgeving/technische realisatie:

Novente vormgevers, Lunteren

Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming worden overgenomen. Van sommige teksten en illustraties is de herkomst niet te achterhalen. Verantwoordelijken kunnen reageren via bovenstaand adres.

Wederkerige liefde

Op Witte Donderdag vieren we de instelling van de Eucharistie. In het Johannes-evangelie is de voetwassing daar een belangrijk onderdeel van. Wat betekent dit ritueel?

De voetwassing laat ons zien met welke ziel Jezus zijn heengaan uit deze wereld gaat beleven. De voetwassing legt de diepe zin en inhoud open van het nieuwe gebod: "Gij moet elkaar liefhebben zoals Ik u heb liefgehad." De voetwassing: de nauwe deur die toegang verleent tot het sacrament van het Nieuwe Verbond, de heilige Eucharistie. Geplaatst binnen de viering van het paasmaal legt Jezus de grondslagen van de nabije geboorte van zijn Kerk op het kruis.

Het is Witte Donderdag. Jezus is zich er ten volle van bewust dat zijn uur gekomen is, het uur van zijn heengaan uit deze wereld, het uur van zijn verheerlijking. In dit bewustzijn wil Jezus een bewijs geven van zijn liefde, van zijn liefde tot het uiterste toe: zijn leven geven op het kruis.

Onder de maaltijd staat Jezus op: teken dat Hij gastheer is. Hij legt zijn bovenkleden af: teken van het dienstwerk dat Hij gaat verrichten. Slaven droegen immers geen bovenkleed. Hij neemt een linnen doek en omgordt zich daarmee. Hij giet water in het wasbekken, dat bestemd was voor de joodse reinigingsdienst vóór de maaltijd.

Geneesheer

Hier eindigen de rituele reinigingen. Ze maken plaats voor Jezus, de geneesheer, die gekomen is om de zonden van de wereld weg te nemen, om de mens te herstellen in zijn oorspronkelijke ongeschondenheid. Jezus bukt zich en begint de voeten van zijn apostelen te wassen. Een

ongehoorde geste, revolutionair, voorbij aan alle tot dan toe geldende reinigingsgebruiken.

Al eerder had Jezus gezegd bij zijn onderricht: "Zie, Ik maak alles nieuw." Met zijn dienstwerk openbaart Jezus op deze avond een nieuw gelaat van zijn Vader: God, liefde, een dienende Vader, een zelfgevende Vader, van Wie Jezus de afglans is. Geen van zijn apostelen stribbelt tegen, zo lezen we in Johannes 13, totdat Jezus bij Petrus komt. Deze vraagt: "Heer, wilt Gij mij de voeten wassen?" Voor Petrus is het ontoelaatbaar dat Jezus, zijn Heer, zich leent voor deze slavendienst.

Diepe betekenis

Het lijkt erop dat Petrus Jezus afwijst, maar dat doet Petrus niet. Hiermee zouden wij Petrus geen recht doen. Petrus wijst de slavendienst, die liefdevolle zorg van Jezus voor hem, af. Omgekeerd wijst ook Jezus Petrus niet af. Hij legt Petrus de diepe betekenis van zijn handelen uit. "Als je je door mij niet laat wassen, kun je mijn deelgenoot niet zijn" - geen deelgenoot aan de vergeving van je zonden door Mij in Naam van mijn barmhartige Vader; geen deelgenoot aan de vruchten van mijn kruisoffer; mijn Lichaam en Bloed; geen deelgenoot aan mijn verheerlijking; geen deelgenoot aan mijn liefde.

In al zijn grootmoedigheid antwoordt Petrus: "Heer, dan niet alleen mijn voeten, maar ook mijn handen en hoofd." Jezus antwoordt hem: "Wie een bad heeft genomen, behoeft zich niet meer te wassen (tenzij de voeten), hij is immers helemaal rein." Door het woord

Paus Franciscus wast voeten, foto: L' Osservatore Romano

dat Jezus gesproken heeft. Het Woord van de Vader, dat zij hebben onderhouden. Het Woord van God - als het onderhouden wordt, is het als een bad. Begrijpt Petrus nu wat Jezus hem zei? Nu nog niet. "Wat Ik doe, begrijpt gij nu nog niet, maar later zult gij het inzien", zegt Jezus. Op het kruis zal Hij heel de mens, lichaam en ziel, omvormen in Hem, bewijs van zijn liefde tot het uiterste. Gelijkvormig aan Hem.

Voorbeeld

De voetwassing gaat door. Als Jezus de voeten van alle apostelen heeft gewassen, trekt Hij zijn bovenkleden aan en gaat weer aan tafel. Hij begint nu aan zijn uitleg over de voetwassing. "Begrijpt gij wat Ik u gedaan heb? Gij spreekt Mij aan als Leraar en Heer, en dat doet gij terecht, want dat ben Ik. Maar als Ik, de Heer en Leraar, uw voeten heb gewassen, dan behoort ook gij elkaar de voeten te wassen. Ik heb u een voorbeeld gegeven, opdat gij zoudt doen zoals Ik u gedaan heb. Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: een dienaar staat niet boven zijn heer en een gezant niet boven degene die hem gezon-

den heeft. Wanneer gij dit beseft: zalig gij als gij er naar handelt." Slaven, dienaren, behoren immers niet toe aan zichzelf, maar aan anderen.

Hierna spreekt Jezus over het laatste testament dat Hij aan de apostelen achterlaat, zijn nieuwe gebod: "Gij moet elkaar liefhebben zoals Ik u heb liefgehad." De voetwassing is een symbolische uitdrukking van Jezus' laatste testament. Het gaat niet alleen om de liefde tot de naaste, maar ook om de wederkerige liefde zoals in de Drie-eenheid, op aarde zoals in de hemel. "Hieruit zullen allen kunnen opmaken, dat gij mijn leerlingen zijt." Wederkerige liefde is het kenmerk van de volgelingen van Jezus, Heer en Leraar. Zo brengt Jezus in de zaal van het Laatste Avondmaal de Kerk al in beeld. Witte Donderdag is de dag waarvan de zon niet meer ondergaat, de dag van de beginnende Kerk, de dag van Jezus' liefde, de dag waarop de Kerk zich aan ons geeft en wij ons aan de Kerk. <

Mgr. J.G.M. van Burgsteden s.s.s.

De weg naar het kruis

Op Goede Vrijdag lopen velen langs de staties in de kerk. Die tonen een inspirerend voorbeeld en een drama dat geen buitenstaanders kent.

De kruiswegaanwijzing scoort hoog in de Goede Week. Veel mensen verzamelen zich in onze kerken om de Heer Jezus te begeleiden op zijn tocht vanaf de veroordeling tot en met de graflegging. Daarvoor zijn enkele verklaringen. De staties vormen vaak een bijzondere versiering van het schip van de kerk, vlak bij de kerkgangers. Soms werden de originele taferelen in de afgelopen jaren weer terug geplaatst; nieuwe kerkgebouwen kregen ook weer een kruisweg. Het spreekt aan door de inhoud en door de verbondenheid met ons eigen leven.

Ik denk dat er nog een reden genoemd mag worden: enkele eeuwen lang, van 1642 tot 1955, waren de vieringen van de Goede Week in de vroege morgen. Dan was de kruisweg in de middag van Goede Vrijdag zo ongeveer de enige plechtigheid waarbij voor de parochianen deelneming mogelijk was. Voegen we daarbij nog de bijzondere werking die uitging van de zogenoemde lijdensmeditaties, ware kunststukken van welsprekendheid en indringende verkondiging, en we hebben de populariteit van de kruisweg kunnen bepalen.

Een virtuele tocht en bedevaart

Samen met de Heer Jezus de weg gaan die Hij gegaan is op die bijzondere vrijdag. Over het algemeen langs veertien taferelen, die deels uit de Heilige Schrift, deels uit de Traditie stammen. Overigens: een enkele keer zijn er meer staties en zijn bijvoorbeeld ook de zondeval en de verrijzenis in de reeks opgenomen. Het was al eeuwenlang een virtuele mogelijkheid om een bedevaart naar Jeruzalem te maken en deel te krijgen aan de verdiensten van het lijden, sterven en verrijzen van de Heer. Het bidden van de kruisweg werd ook wel als penitentie na de biecht opgelegd. Zo zag men in het verleden, ook buiten de veertigdagentijd, parochianen langs de staties gaan: uit persoonlijke devotie of als boetedoening.

De weg van Jezus

De kruisweg laat de Heer Jezus op een soevereine manier zien. Achtereenvolgens: Hij ondergaat een

oneerlijk vonnis. Hij accepteert consequent het kruis dat Hem wordt opgelegd. Hij staat na elke val, en die wordt bij herhaling erger, weer op om verder te gaan. Hij aanvaardt troost, hulp en medelijden. Hij doet niet aan zelfbeklag en blijft verkondigen. Hij doet van alles afstand en laat zich één maken met het kruis. Hij offert zijn leven in de dood. Hij rust, als in een tabernakel, op de schoot van zijn Moeder en in het graf. Hij wacht op de dag van de glorievolle Verrijzenis.

Op elke statie is Hij uitgebeeld. Ondanks alle smart en pijn van zijn lijden en dood blijft Hij aantrekkelijk om te zien. Een geweldig en inspirerend voorbeeld. De kruisweg brengt Hem op een heel spirituele manier dicht bij ons. We worden tot Hem getrokken en kunnen niet om Hem heen.

De voorbeelden van de andere personen

De kruisweg kent feitelijk geen toeschouwers. Gaandeweg wordt ieder in het drama betrokken. Dat bleek al bij het bovenstaande. Het wordt nog versterkt door de andere personen. Allen spelen een rol rondom de hoofdpersoon, de Heer Jezus. De politieke, militaire en religieuze machthebbers zijn, samen met het toegestroomde volk, uitbeelding van de duistere krachten die tot Jezus' kruisiging leiden. Degene die de kruisweg overweegt, ziet erin een spiegel van de eigen negatieve houdingen en zondigheid. Het kijken naar de tegenstanders voert tot een persoonlijk gewetensonderzoek en tot het opwekken van berouw.

Omgekeerd is er de beweging tot bekering, navolging en goede voornemens. Er zijn immers ook personen afgebeeld die aan de kant van de Heer Jezus staan. Allereerst Maria, de gezellin van de Verlosser. Voorts Simon en Veronica: uitbeelding van stoere, mannelijke hulp, maar gedwongen; van tedere, vrouwelijke nabijheid, maar uit vrije wil. Daarnaast de wenende vrouwen: betrokken en machteloos, toehoorders van Jezus' uitvoerige verkondigende woord tijdens de kruisweg. Tenslotte de geliefde leerling en de vrouwen, de bevelvoerende

De kruisdraging, Quinten Massijs, olieverf op paneel, ca. 1510-1515, collectie Rijksmuseum

officier en de aanzienlijke, 'geheime' leerlingen, die samen zorg dragen voor een gehaaste, maar royale graflegging. Zij allen bieden een mogelijkheid tot positieve vereenzelviging. Er valt van hen allen veel te leren en in navolging toe te passen. De kruisweg is op zich genomen vrij indringend. Zoals boven opgemerkt: met kijken alleen kom je er niet. We worden in het drama opgenomen.

De weg van de actualiteit

Voor mijn gevoel is de kruisweg al krachtig genoeg als men zich alleen concentreert op de gang van de Heer Jezus en de beelden van de personen om Hem heen. Maar er zijn ook verbindinglijnen naar de actualiteit, zowel in groot maatschappelijk verband, als in het persoonlijke leven van de bidders van de kruisweg. Dat komt soms naar voren in de afbeeldingen. Beroemd zijn bijvoorbeeld de staties van de Limburgse kunstenaar Alex de Haas, die er niet voor terugschrok om duidelijke verwijzingen aan te brengen naar de tijd van het nazi-socialisme en de Tweede Wereldoorlog. Heel recent gebeurde zo iets nog toen er in een afbeelding een verbinding werd gelegd tussen de marteldood van de 21 koptische christenen door IS en de kruisdragende Jezus,

die net zo'n oranje overall droeg als zij en aan de kop van de stoet ging.

Het kan ook met woorden: vele jaren heb ikzelf tijdens bedevaarten de kruisweg al improviserend overwogen en gepreikt. Bij elke statie bleken er aanknopingspunten te zijn. Ze vloeiden soms als vanzelf uit de beschouwing van de staties voort.

In het recente verleden waren er meer initiatieven om de aloude kruisweg nieuw leven in te blazen door te verwijzen naar het lijden van onderdrukte, vervolgte personen en volkeren. De Heer Jezus had ook zelf al gesproken over de navolging als over het opnemen en dragen van het kruis – vandaar. Het drama van zijn lijden en dood is groot en alomvattend. Het trekt zijn sporen door de geschiedenis.

Kortom, de kruisweg biedt in opzet, afbeelding en overweging ruim de gelegenheid om dicht bij de betekenis van het lijden, sterven en verrijzen van de Heer Jezus te komen. Het blijft alleszins aan te bevelen eraan deel te nemen of individueel erbij te mediteren. <

Pastoor dr. A.J.M. Hendriks

‘Zie, Ik maak alles nieuw’

Pasen is niet alleen een antwoord op ons eigen sterven en onze persoonlijke noden, maar geldt voor de hele wereld. Dwars door lijden, oorlog en chaos heen, is God bezig iets nieuws te scheppen.

Pasen is het feest van opstanding en leven, en daarmee van hoop. Jezus is vermoord. Zijn leerlingen verslagen en ontredderd. Alle hoop de grond ingeboord. Ze hadden zijn belofte van opstanding niet werkelijk begrepen. Maar dan is daar plotseling die boodschap van de engelen aan de vrouwen bij het lege graf: “Hij is niet hier, Hij is verrezen.” Hij leeft, en komt door de gesloten deur bij hen binnen. Ze kunnen het nauwelijks geloven. Thomas, de ongelovige, nog het minst. Maar Hij komt opnieuw, en dan geeft ook Thomas zich gewonnen. Hij verschijnt aan de leerlingen, aan de vrouwen, aan de Emmaüsgangers, aan Petrus. En dan is er die enorme vreugde. Het besef dat Gods macht zoveel groter is dan alle kwaad, alle onheil, alle sterven.

Opstanding is Gods manier van scheppen

Niets is bestand tegen Gods reddende liefde, zelfs niet de dood. Dat is de bron van onze christelijke hoop. Maar, en ook dat leert de Opstanding van Jezus, Gods liefde en almacht herstelt niet gewoon het oude leven, maar schept uit dood en ondergang iets totaal nieuws. Jezus verschijnt in een nieuwe werkelijkheid. Zo nieuw dat ze Hem eerst zelfs niet herkennen. Paulus schrijft later: “Wat gezaaid wordt in vergankelijkheid, verrijst in onvergankelijkheid. Een natuurlijk lichaam wordt gezaaid, een geestelijk lichaam verrijst.” Zo was het bij Jezus. Zo zal het door Hem ook zijn bij ons. Dat is goddelijke belofte. Maar de belofte gaat nog verder. Het geldt voor alles wat dood gaat in je leven. Opstanding is Gods manier van scheppen. “Zie, Ik maak alles nieuw,”

zegt Hij: het leven, de mens, de wereld. Het is cruciaal om dat goed te begrijpen. Er kan zoveel sterven in je leven: verwachtingen, plannen, relaties, dierbaren. Pasen wil zeggen: als je dat alles in geloof en vertrouwen in Gods handen weet te leggen, dan gaat hij daarmee aan het werk. Dan zul je de opstandingskracht van Christus ook ervaren in de gewone dingen van het leven. Niet in de zin dat Hij een oude verloren situatie altijd herstelt, maar wel dat Hij aan gebroken levens, mislukte plannen, diep verdriet, zelfs aan zonde en schuld, een verrassende wending ten goede geeft, en nieuw leven schept.

Jozef in Dotan

Een prachtig voorbeeld vind ik altijd de bijbelse geschiedenis van Jozef in Dotan. Ik heb er al eerder naar verwezen. Jozef was de jongste zoon van Jacob, en zijn meest geliefde. Zijn broers zijn jaloers. Op een dag zien ze hun kans schoon. Ze wijden de kudde in de wildernis van Dotan, als Jozef naar hen toe komt. Ze grijpen hem en verkopen hem als slaaf aan een Egyptische karavaan. Hun vader vertellen ze dat een wild beest Jozef heeft verslonden. Jacob is ten dode toe bedroefd. Het berouw grijpt al snel ook de broers. Maar ze kunnen niets meer doen. Jozef is ver weg en niet meer te vinden. Ze moeten verder met die grote schuld, maar zullen God wel om vergeving hebben gevraagd. Hij antwoordt op het gebed en het lijden van Jozef en van zijn broers op Zijn manier. Jozef klimt door Gods voorzienigheid in Egypte op van slaaf tot onderkoning. Dan slaat een grote hongersnood toe in de hele toenmalige wereld in het Midden-Oosten. De

broers moeten naar Egypte om graan te kopen en smeken de onderkoning om hulp. Maar dan is er dat ontroerende moment van herkenning, vergeving en verzoening. Jozef haalt z'n vader, z'n broers en hun gezinnen naar Egypte, redt zo hun leven en geeft hen een nieuwe toekomst. God had die hele geschiedenis van schuld en verdriet veranderd in vreugde en zegen voor Jozef, voor zijn broers en voor zijn oude vader. Ook dat is opstanding.

Hoop voor mens en wereld

Maar de belofte gaat nog verder. Pasen is niet alleen een antwoord op ons eigen sterven en onze persoonlijke noden, maar geldt voor de hele mensheid, voor de wereld en voor de Kerk. Ook daar maakt God alles nieuw langs de weg van kruis en schijnbare ondergang. Zeker in onze tijd mogen we daaruit hoop putten. Er sterft zoveel in onze wereld, aan natuur, aan liefde, aan waarheid, aan vrede, aan mensenlevens. Velen zien nauwelijks nog licht. Maar dwars door lijden, vernieti-

ging, oorlog en chaos heen, is God al bezig iets nieuws te scheppen. In de mate waarin de mens Hem toelaat in onze gewonde wereld, bidt, vergeving vraagt, en bereid is zijn wegen te gaan, zal Hij sneller en minder pijnlijk uit de dramatiek van onze tijd een nieuwe toekomst kunnen scheppen. Als we Hem blijven verbannen uit onze maatschappij en ons leven, dan zullen we door de volle diepte van een wereldcatastrofe heen moeten gaan, alvorens opstanding en redding te beleven. Moge dit Pasen ons inspireren om allereerst zelf, waar ons geweten dat ingeeft, naar God terug te keren in het spreken van een levensbiecht. In de centrale kerken van Amsterdam, bij Maria in Heiloo, in de abdij van Egmond, en in vele parochies wordt er op u gewacht (zie ook pagina 15). Zeker in dit Jaar van de Barmhartigheid zal God ons de volle maat van zijn liefde, vergeving en vrede schenken. In die zin wens ik u allen een Zalig Pasen. <

+ Bisschop Jozef Marianus Punt

De dorstigen laven in de Efteling

Fysieke dorst is ons haast onbekend, spirituele dorst lijkt aan de orde van de dag. Een zoektocht naar de dorstigen in onze maatschappij. En naar een manier om deze dorst te lessen.

“De dorstige laven? Oh ja, die ken ik wel,” zei eens een jongere, “dat is toch dat volkje uit de Efteling?” Het is een mooi voorbeeld van de bekendheid van de werken van barmhartigheid. Of een voorbeeld van hoe kerkelijke taal ook verstaan kan worden. Vandaar dat we in het Jaar van de Barmhartigheid aandacht willen besteden aan de verschillende werken van barmhartigheid. Deze keer staat de dorstigen laven centraal. Of, in de taal van deze tijd, de dorstigen te drinken geven.

Kostbaar goed

Waar vinden we dan dorstigen? In ons waterland vol sloten, rivieren, en meren is dorst een zeldzaam verschijnsel. Hoogstens is er sprake van dorst bij een hittegolf in de zomer. Het Oude Testament daarentegen is een compleet andere leefwereld. Met een enkele rivier als de Jordaan en voor de rest dor woestijnlandschap, is men afhankelijk van kleine bronnen en regen. Terwijl in Nederland de regen een bekend fenomeen is, evenals het geklaag erover bij de koffie en de kapper, is regen in het bijbels land een zeldzaam verschijnsel. Logisch dat water een kostbaar goed is en dorst een altijd dreigende vijand. Gebrek aan water leidt niet alleen tot dorst, maar ook tot een voortdurende vrees voor droogte die tot mislukking van de oogst leidt en uiteindelijk tot hongersnood. Gebrek aan water heeft grote consequenties voor het mensenbestaan.¹

Dorsten naar God

Een bekend bijbels verhaal over gebrek aan water en dorst is Exodus 17. Het verhaal vertelt over de tocht door de woestijn, na de vlucht uit Egypte. Het volk dat door Mozes wordt geleid, heeft (opnieuw) dorst gekregen na dagen van droogte. Als ze zijn aangekomen op een geschikte plek om te rusten, blijkt er weer geen water te zijn en beginnen ze te klagen. Mozes moet het ontgelden en hij richt zich tot God en vraagt hem om hulp. Dan vindt er een gebeurtenis plaats die in verschillende kinderbijbels mooie illustraties oplevert: Mozes moet met zijn staf op de rots slaan. Hij doet

Het Volk van Laaf in de Efteling

Jongeren tijdens de Wereldjongerendagen in Rio de Janeiro, foto: Ramon Mangold

wat God van hem verlangt en na een ferme klap stroomt er water uit de rots.

In het Oude Testament vallen droog en dorstig land bijna altijd samen met godverlatenheid. Niet alleen de lichamelijke dorst speelt een belangrijke rol in de verhalen, maar misschien ook wel de vraag of God met de mensen meetrekt. Is Hij wel aanwezig of laat Hij ons in de steek? De dorst in deze letterlijke en figuurlijke zin komen we ook veelvuldig tegen in het Nieuwe Testament. Zo lezen we in het evangelieverhaal van de vrouw bij de waterput in Johannes 4 een gesprek over water. Daar wordt het water dat je fysieke dorst lest, omgezet in water dat een bron wordt voor je innerlijk leven. In overdrachtelijke zin kan ‘dorst hebben’ ook de betekenis in zich dragen van het dorsten naar God, het verlangen hebben om God te ervaren.

Concrete oproep

Laten we niet voorbijgaan aan de letterlijke betekenis van dit werk van barmhartigheid om de dorstigen te drinken geven. Het is een concrete oproep om de handen uit de mouwen te steken en de medemens, de ander te helpen. Hongersnood en extreme droogte zijn grote bedreigingen voor het gehele bestaan. Dankzij de inzet van velen proberen we de wereld een beetje beter te maken en honger en dorst terug te dringen. Dicht bij huis, zoals op vele plekken in dit bisdom, wordt er met veel zorg en liefde omgekeken naar mensen die buiten de boot vallen. Maar ook verder weg staan er mensen klaar om die concrete oproep handen en voeten te geven, zoals het project van de vastenactie in Noordoost Oeganda laat zien (kijk op www.vastenactie.nl). Een ander sprekend voorbeeld is paus Franciscus die de vreugde van het evangelie en de dienst aan de armen (weer) in het hart van de kerk plaats. Zowel binnen als buiten de katholieke kerk zorgt deze hernieuwde aandacht voor de barmhartigheid van de paus voor een positief en menselijk geluid in de wereld.

Oude taal

Toch blijft het idee terugkeren dat die metaforische betekenis van dorst in onze tijd ook een belangrijke plaats inneemt. Waar zijn vandaag de dag mensen die een sterk verlangen of dorst hebben naar God? Welke mensen hebben behoefte aan hoop, geloof en liefde?

Dat brengt ons terug bij de uitspraak van die ene jongere over de dorstige laven uit de Efteling. De ‘oude’ kerkelijke taal wordt niet altijd meer begrepen of roept andere associaties op. Terwijl de oproep om iets te doen voor een ander geen onbekend geluid is in deze tijd. Zo blijkt wel uit het enthousiasme van vele jonge mensen om bij te dragen aan de succesvolle geldinzamelingsacties van 3FM Serious Request vlak voor Kerst.

Geregeld klinkt de opmerking dat jongere generaties niet meer bezig zijn met geloof en zingevingvragen en niet naar een kerk gaan. Dit wordt uiteraard betreurd door mensen die daarbij juist wel betrokken zijn. Het lijkt dat datgene wat voor hen zo belangrijk is in hun leven, niet wordt voortgezet en hen bekruipt weleens de gedachte dat over enkele decennia de laatste kerkganger de deur achter zich zal dichttrekken.² Dit is echter een erg snelle conclusie. Dat er weinig jonge mensen op zondagmorgen in de traditionele kerkgebouwen te vinden zijn, is geen nieuw verschijnsel. Maar of het wegblijven ook iets zegt over hun geloofsbeleving en dorst naar God, spiritualiteit, geloof en rituelen is nog maar de vraag.

Jongeren niet in de kerk, en geloof dan?

Dit was voor onderzoekers van de Universiteit van Tilburg (voorheen KTU) reden een onderzoek te doen naar de religieuze beleving van jongeren. Hieruit komt naar voren dat waarden die belangrijk zijn voor jongeren onder andere authenticiteit, vrienden en het hebben van sociale contacten zijn.³ Gelijk aan de oudere generaties geeft dertig procent van de ondervraagde jongeren aan »

op een bepaalde manier verbonden te zijn met religieuze instituties als de kerk. En de trend van de ontkerkelijking lijkt onder de huidige generatie jongeren te stagneren. Van de groep die zich niet rekent tot een kerk of religieuze groepering, blijkt ook een groot aantal zich wel degelijk bezig te houden met religieuze zaken. Zij geven aan te bidden, stille of heilige plekken te bezoeken, een kaarsje op te steken of een stilte-ruimte op hun kamer te hebben. Deze open houding naar geloof, rituelen en spiritualiteit laat de behoefte zien en het verlangen naar datgene waar de kerken zich primair oprichten, het evangelie en de zorg voor de armen. Het geeft een verlangen naar God weer, ook al is het de vraag of jongeren dit zelf ook zo zouden benoemen. Dit biedt veel kansen voor kerkgemeenschappen. Misschien wel vanuit een vernieuwde en dienstbare houding en vanuit de concrete vragen over het leven. Samen zoeken naar hoe we dit in gesprek kunnen brengen met de 'schat' van de christelijke c.q. katholieke spiritualiteit. Een makkelijke oplossing voor dit vraagstuk is er niet, maar het is wel van belang bij de vragen stil te staan.

In onze maatschappij

Wie zijn nu de dorstigen in onze maatschappij? Het is te gemakkelijk om de niet kerkgaande jongere generatie te zien als de dorstigen. De kerken hebben immers de traditie en de schat aan geloofsbagage. Maar zijn onze kerkgemeenschappen ook niet met een grote dorst op zoek naar oplossingen om de gemeenschap levend te houden, om samen het lichaam van Christus te blijven vormen? De titel van het laatste onderzoeksrapport naar jongeren en religie uit 2013, genaamd: *Kerk uit zicht? Jongeren inspireren...!*, geeft ons een mooie voorzet. De jongere generatie kan ons als kerkgemeenschap inspireren de tekenen van de tijd te verstaan. Dit is een van de belangrijkste begrippen van het Tweede Vaticaans Concilie geworden. En volgens het concilie moet de kerk die tekenen onderzoeken, beluisteren, begrijpen, interpreteren, en beoordelen in het licht van het goddelijk Woord. Op welke wijze we geïnspireerd kunnen worden, laat onze paus zien.

De paus als voorbeeld?

In het boek *Paus Franciscus - een revolutie van de tederheid en de liefde* beschrijft Walter Kasper een mooi voorbeeld van hoe de huidige paus naar jongeren kijkt. "Belangrijk zijn voor de paus - bijna zou men zeggen vanzelfsprekend - de jongeren. Bij de begroeting van de jongeren op de Wereldjongerendagen (WJD) in Rio de Janeiro op 25 juli 2013 zei hij: 'Ik ben gekomen om zelf door het enthousiasme van jullie geloof versterkt te worden. Zoals jullie weten zijn in het leven van een bisschop veel problemen die om oplossingen verlangen. En met deze problemen en moeilijkheden kan het geloof van een bisschop triest worden. Hoe erg is een trieste bisschop! Hoe erg! Om te vermijden dat mijn geloof triestig wordt, ben ik naar hier gekomen om het enthousiasme van jullie allemaal over te nemen!'" Paus Franciscus kent vanzelfsprekend de moeilijkheden van de jongeren vandaag de dag en van het jongerenpastoraat (*Evangelii Gaudium* 105v.). Maar hij weet ook: "De jongeren roepen ons op de hoop weer op te wekken en te vergroten, omdat zij de nieuwe tendensen van de mensheid in zich dragen en ons openstellen voor de toekomst, zodat wij niet blijven steken in nostalgie naar structuren en gewoonten die niet meer dragers van leven zijn in de huidige wereld." (EG 108)

Het is inspirerend om de tip van paus Franciscus zelf toe te passen en opzoek te gaan naar (jonge) mensen die enthousiast zijn geworden door het evangelie en de zorg voor de naasten. Kijk maar eens naar volwassen dopelingen, een net ingetreden zuster of broeder (zie het artikel in de vorige editie van *SamenKerk*), een jongere die naar Taizé is geweest, of een groepje vormelingen. Of doe zoals de paus zelf heeft gedaan: ga naar Krakau deze zomer voor een nieuwe WJD en ontmoet een enthousiast jonge wereldkerk! <

Maurice Lagemaat

- 1 Werken van barmhartigheid, *Heiligen, bijbelse lijnen, Augustinus en meditaties*, Zoetemeer 2012, p. 54 - 58
- 2 Monique van Dijk - Groeneboer, *Handboek jongeren en religie, Katholieke, protestante en islamitische jongeren in Nederland*, Parthenon Almere, 2010. p.8
- 3 Monique van Dijk - Groeneboer, *Handboek jongeren en religie, Katholieke, protestante en islamitische jongeren in Nederland*, Parthenon Almere, 2010. p.17

De agenda en activiteiten van onze bisschoppen vindt u terug op de website van het bisdom www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl en op www.arsacal.nl

Uit de kroniek van de bisschoppen

Priesterraad

Op vrijdag 19 februari kwam de priesterraad van het bisdom Haarlem-Amsterdam bijeen met mgr. Punt en mgr. Hendriks. Wellicht voor het laatst in het bisschopshuis aan de Nieuwe Gracht in Haarlem want voor de zomermaanden staat de verhuizing van het bisdom op het programma (later volgt meer info). De priesterraad adviseert de bisschop vooral in pastorale zaken. De raad wordt gehoord bij de meer belangrijke onderwerpen, waaronder in ieder geval de oprichting of sluiting van kerken en stichting of fusie van parochies.

Life Teen Haarlem tien jaar

Hulpbisschop Hendriks vierde op 21 februari het tienjarig bestaan van Life Teen Haarlem. Maandelijks komen tieners en vrijwilligers op zondagavond bij elkaar voor de Mis en een leuk, leerzaam en verdiepend programma. Daarbij wordt altijd muziek gemaakt door de eigen Life Teenband.

Foto: Isabel Nabuurs

Prinses Beatrix opent Nieuwe Bavo

Monseigneur Punt mocht op vrijdag 4 maart Hare Koninklijke Hoogheid prinses Beatrix ontvangen voor de feestelijke afsluiting van de restauratie van het middenschip van de Kathedraal in Haarlem. De 'Nieuwe Bavo', zoals de Kathedraal inmiddels in de volksmond heet, staat er weer stralend bij en de Prinses gaf aan onder de indruk te zijn van het geheel.

Nederlandse bisschoppen in Amsterdam

Op zaterdag 12 maart waren bijna alle Nederlandse bisschoppen te gast in Amsterdam voor een bezoek aan het vernieuwde museum Ons' lieve Heer op Solder en een feestelijke Mis in de Sint Nicolaas-basiliek op de avond van de Stille Omgang. Na een rondleiding door de schuilkerk en een lunch, was kardinaal W. Eijk hoofd-celebrant in de H. Mis. Gezamenlijk trokken de bisschoppen, in dit heilig Jaar van de Barmhartigheid, door de heilige deur.

Foto: Ramon Mangold

Missionarissen van de Barmhartigheid

Paus Franciscus heeft enkele honderden biechtvaders in dit Heilig Jaar van de Barmhartigheid een bijzondere aanstelling gegeven, onder wie vicaris Gerard Bruggink. Bericht uit Rome.

Paus Franciscus had het al aangekondigd in de bulle *Vultus misericordiae* van 11 april 2015 toen hij het Heilig Jaar van de Barmhartigheid presenteerde: “In de Veertigdagentijd van dit Heilig Jaar ben ik van plan Missionarissen van de Barmhartigheid uit te zenden. Zij zullen een teken zijn van de moederlijke zorg van de Kerk voor het volk van God, opdat het ten diepste binnentreedt in de rijkdom van dit voor het geloof zo fundamentele mysterie. (-) Zij zullen vooral een levend teken zijn van hoe de Vader allen ontvangt die op zoek zijn naar vergeving. (-) Het zullen missionarissen zijn van de barmhartigheid, omdat zij bij allen bewerkers zullen worden van een ontmoeting vol menselijkheid, een bron van bevrijding, rijk aan verantwoordelijkheid om de hindernissen te overwinnen en het nieuwe leven van het doopsel te hernemen.”

Achthonderd priesters

In de namiddag van dinsdag 9 februari werd duidelijk dat honderden priesters de uitnodiging hadden aangenomen naar Rome te komen om als missionaris van de barmhartigheid te worden uitgezonden. Vlak bij de Engelenburcht was het verzamelpunt. Ingedeeld in verschillende taalgroepen, trok een stoet van bijna achthonderd priesters over de Via della Conciliazione in de richting van de Sint-Pieter. Het was druk op het Sint-Pietersplein. Later bleek dat veel mensen gekomen waren om het lichaam van pater Pio te zien en te eren. Door de Porta sancta gingen we de Sint-Pieter binnen. Omringd door vele pelgrims, werd het ons vergund langs de glazen sarcofagen te gaan die bij de confessio in de Sint-Pieter waren opgesteld. Hierin bevonden zich de lichamen van de heilige pater Pio van Pietrelcina en

van de heilige pater Leopoldo Mandic uit Kroatië, beiden pater capucijn. Hun leven en hun inzet als biechtvader gaf een bijzondere inspiratie aan ons als priesters. Nadat we de Sint-Pieter aan de linker achterzijde hadden verlaten, werden we buitenom naar de Sala Regia en de Sala Ducale in het apostolisch paleis geleid. Hier vond iedereen een plaats in afwachting van de komst van de heilige Vader.

Verlangen naar vergiffenis

Na een hartelijke begroeting sprak de paus met ons over onze opdracht om als missionarissen uitdrukking te geven aan het moederschap van de Kerk. Als moeder biedt de Kerk ons de vergeving van God aan en brengt ze nieuw leven voort. De paus benadrukte hoe belangrijk het is om alle aandacht te hebben voor het verlangen naar vergiffenis bij de penitent. Het berouw dat in woorden en gebaren zichtbaar kan worden, moet ons als priesters helpen om iedereen uiterst hartelijk te ontvangen. Als laatste vroeg de paus aandacht voor de schaamte die we voelen wanneer we voor een ander ons kwaad uitspreken. We voelen ons ‘naakt’ op zo’n moment. De paus sprak de wens uit dat de priester in een houding van respect en bemoediging de biechteling als een vader nabij zou mogen zijn. Na deze indrukwekkende ontmoeting wachtte ons de uitnodiging om in de entreevertrekken van de audiëntiehal van paus Paulus VI met

Paus Franciscus spreekt de ‘missionarissen van barmhartigheid’ toe, foto: Reuters

Enkele priesters, missionarissen van de barmhartigheid, houden schaaltes met as vast tijdens de Aswoensdagviering met de paus in de Sint-Pieter in Rome. Tweede van rechts kapelaan Van Voorst uit Assendelft, foto: CNS Photo/Paul Haring

elkaar de avondmaaltijd te gebruiken. Het was niet alleen een zeer smakelijk buffet: in een gemoedelijke sfeer kwam je in gesprek met priesters van alle continenten over de opdracht die we de volgende dag zouden ontvangen.

Schaamte overwinnen

We waren uitgenodigd om op Aswoensdag in de Sint-Pieter met de paus te concelebreren. De Eucharistieviering met de aswijing stond gepland op 17.00 uur. Verzamelpunt was de bronzen poort, om daar binnen te gaan en aan het begin van de Scala Regia ons te kleden voor de concelebratie. Het wachten, dat er op volgde, loonde zich. Het werd een sobere, maar mooie plechtigheid in de

Sint-Pieter rondom de lichamen van de beide biechtvaders Pio en Leopoldo. In zijn preek sprak de paus de missionarissen er op aan de mensen ‘te helpen de deur van hun hart te openen, om de schaamte te overwinnen en niet aan het licht voorbij te gaan’. Hij zei: “Moge jullie handen je broeders en zusters zegenen en optillen met vaderlijkheid; moge door jullie de blik en de handen van God rusten op zijn kinderen en hen van hun wonden genezen!” <

Vicaris drs. G. Bruggink

In het kader van het Jaar van de Barmhartigheid heeft Paus Franciscus een bijzondere afluat aan dit jaar verbonden. Voor meer informatie hierover, verwijzen wij u graag naar de site van onze hulpbisschop: www.arsacal.nl

Viering van genezing en bevrijding op 11 mei

Het Jaar van de Barmhartigheid is rijk aan inhoud. Centraal staat de barmhartigheid van God. Hij omarmt ons en Hij vergeeft onze zonden, heelt onze innerlijke wonden en bevrijdt ons van het kwaad. Hoe bevrijdend is het om in de biecht te horen dat onze zonden zijn vergeven! Toch zijn daarmee onze innerlijke wonden (en het lichamelijk lijden dat hierdoor kan worden veroorzaakt) nog niet genezen. Ook na de vergeving van de zonden kan een mens gebukt gaan onder demonisch kwaad, dat iemand over zichzelf of anderen over hem of haar hebben afgeroepen. Voor allen die genezing (naar geest en/of lichaam) of bevrijding nodig hebben, wordt op woensdag 11 mei aanstaande een viering van genezing en bevrijding gehouden in de Basiliek van de H. Nicolaas, Prins Hendrikkade 73 te Amsterdam. Aanvang 19.00 uur. Deze viering van handoplegging en gebed zal worden geleid door vicaris G. Bruggink en rector N. Beemster. Iedereen is van harte welkom!

Sacrament van boete en verzoening in Heiloo en Amsterdam-Centrum

Onze Lieve Vrouw ter Nood

Hoogeweg 65, Heiloo
De Heilige Deur in het Heiligdom in Heiloo is dagelijks geopend van 13.00 - 14.30 uur; er is een priester aanwezig voor het sacrament van boete en verzoening.

Basiliek van de H. Nicolaas

Prins Hendrikkade 73, Amsterdam
De Heilige Deur in de basiliek is geopend op maandag en zaterdag 12.00 - 15.00 uur, dinsdag t/m vrijdag 11.00 - 16.00 uur; op zondag 09.45 - 14.00 en 16.30 - 17.30 uur. Biechtgelegenheid: maandag t/m donderdag en zaterdag 12.00 - 12.20, dinsdag t/m zaterdag ook 13.30 - 14.30 uur; op zondag 09.50 - 10.10 uur. Goede week: Witte Donderdag 24 maart en Goede Vrijdag 25 maart 13.30 - 14.30 uur, en op Stille Zaterdag 26 maart 11.00 - 12.00 uur.

HH. Petrus en Pauluskerk (De Papegaai)

Kalverstraat 58, Amsterdam
Dagelijks na de H. Mis van 10.30 uur. Donderdag en zaterdag 15.00 - 16.00 uur. Goede week: woensdag 23, donderdag 24 en zaterdag 26 maart 15.00 - 16.00 uur.

H. Franciscus Xaveriuskerk (De Krijtberg)

Singel 448, Amsterdam
Zaterdag 16.00 - 17.00 uur in de kerk, rechts vooraan. Goede week: Witte Donderdag 24 maart 16.00 - 17.00 uur; Goede Vrijdag 25 maart na de Kruisweg van 15.00 uur; Stille Zaterdag 26 maart 16.00 - 17.00 uur.

Begijnhofkapel

Begijnhof 30, Amsterdam
maandag t/m vrijdag:
09.30 - 10.00
(ook tijdens Goede Week)
16.00 - 16.45
(niet tijdens Goede Week)
17.30 - 18.00
(niet tijdens Goede Week)
Of op afspraak: 020-6221918.

Onze Lieve Vrouwekerk

Keizersgracht 220, Amsterdam
Biechtgelegenheid in de kapel, Keizersgracht 218 B: maandag, woensdag en donderdag 10.00 - 12.30 uur; vrijdag 14.30 - 18.00 uur.

Ook in de **abdij van Egmond** is extra aandacht voor de biecht. U kunt langskomen, of eerst even bellen voor een afspraak: 072-5061415

Een landelijke campagne vraagt aandacht voor de rampzalige situatie waarin de Kerk in Syrië en Irak zich bevindt. “Waarom wij blijven? We geven niet op. We hebben het moeilijk, maar zijn niet verslagen.”

Het geschonden kruis waarvan één arm weggeschoten is, is het beeldmerk van de campagne ‘Hoop voor de Kerk in Syrië en Irak’. Het geeft de nijpende situatie voor de Kerk in deze landen weer. Kerken en organisaties in Nederland organiseren tot juni een publiekscampagne om de nood en hoop van de Kerk in Syrië en Irak onder de aandacht van de Nederlandse bevolking te brengen, van christenen en van niet-christenen. Ze geven hiermee gehoor aan de oproep van kerkelijke leiders uit Syrië en Irak, maar ook van Syrische christenen in ons land.

Het is onaanvaardbaar dat deze oude christelijke gemeenschappen vernietigd en uitgewist worden. Ze zijn daar geworteld en hebben recht er te zijn. Niet alleen dat, ook als minderheid zijn ze belangrijk voor de toekomst. Daarom gaat het in deze campagne om de hoop voor de Kerk in Syrië en Irak. De Kerk daar geeft niet op. Bovendien, door het getuigenis van christenen ter plekke zijn ze voor ons, christenen in Nederland, een teken van hoop.

Appèl

“Als jullie het goed met ons voorhebben, bid dan met ons dat de oorlog eindigt, help ons dan de christenen te steunen die besloten hebben om te blijven, help ons dan hen te helpen in hun

strijd tegen mislukking en bij hun inspanningen om te bouwen en te blijven!” aldus Mgr. Jean-Clément Jeanbart, de Grieks-katholieke aartsbisschop van Aleppo, in zijn appèl van 7 juli 2015. Hij deed zijn oproep op een moment dat zijn stad door beschietingen en gevechten zeer zwaar getroffen was. Sindsdien is de situatie in Aleppo en heel Syrië alleen maar verslechterd. Bijna de hele infrastructuur van het land wordt door deze oorlog verwoest: fabrieken, winkels, scholen, ziekenhuizen, elektriciteitscentrales, wegen en spoorwegen. “Geconfronteerd met de ellende waaraan we ten prooi gevallen zijn, kunnen we alleen nog maar vertrouwen op Gods barmhartigheid. Alleen die kan ons bevrijden en vrede herstellen in ons land. We bidden dat het Heilig Kruis van onze Heer diegenen die de macht hebben, verlicht. We kunnen paus Franciscus alleen maar danken voor zijn herhaalde oproepen en onophoudelijk gebed voor vrede in Syrië.”

Christen - Antiochië

In naam is eigenlijk ieder christen verbonden met Syrië. In Antiochië, één van de grote steden van het oude Romeinse Rijk, werden de volgelingen van Jezus immers voor het eerst christen genoemd. De evangelist Lucas kwam er vandaan en onvergetelijk en belangrijk is voor ieder christen de bekering van Paulus op weg naar Damascus. Paulus, apostel van de verzoening en de hoop in Christus' naam.

De Kerk in Syrië heeft de eeuwen doorstaan, maar is zoals overal in verschillende kerkgenootschappen uiteen gevallen.

Voor het begin van de oorlog woonden er in Syrië ongeveer 23 miljoen mensen, van wie bijna tien procent christen. De Grieks-orthodoxe Kerk van het patriarchaat van Antiochië is met één miljoen leden de grootste kerk, de Grieks-katholieke Kerk van aartsbisschop Jeanbart telt ongeveer 250.000 leden, de Syrisch-orthodoxe 170.000 en de Syrisch-katholieke Kerk bijna 70.000. Daarnaast zijn er nog enkele andere, kleinere kerkgenootschappen. Het aantal christenen in Syrië is door de oorlog gehalveerd. Door de oorlog zijn miljoenen mensen binnen en buiten Syrië ontheemd geraakt. Er zijn volgens de VN al meer dan 250.000 doden gevallen. Andere schattingen komen uit op bijna het dubbele aantal.

Is er nog hoop?

Ondanks alle wanhoop en verbijstering over de terreur en de verwoesting die door de oorlog wordt aangericht, is de hoop voor de Kerk in Syrië en Irak niet verloren. Luister naar het verhaal van pater Jacques Mourad, een Syrisch-katholieke priester, die in mei 2015 ontvoerd werd door IS en na vijf maanden gevangenschap in Raqqa met behulp van een moslimvriend kon ontsnappen. Na zijn vrijlating dankte hij allen die voor zijn vrijheid gebeden en hem geholpen hadden. In verschillende interviews vertelde hij zonder bitterheid en ongebroken over de periode van zijn gevangenschap in Raqqa en de kracht die hij uit zijn geloof putte om dit te doorstaan. Pater Jacques blijft in Syrië en hoopt dat hij het door IS in augustus vernietigde St. Elias klooster in Quaryatayn uit de 6^e eeuw, waar hij prior was, weer kan opbouwen.

Indrukwekkend ook is het verhaal van de Franciscaanse gemeenschap in de wijk Soulaymanieh van Aleppo. Haar huis werd zowel bij de beschietingen in april 2015 als in februari 2016 getroffen door mortierinslagen. Voor Kerk in Nood deed pater Ibrahim zijn verhaal. De raketbeschietingen zaaien dood en verderf en veroorzaken angst en paniek. De franciscanen

Pater Ibrahim van de Franciscaanse gemeenschap in Aleppo, foto: Kerk in Nood

blijven en helpen waar ze maar kunnen. “Probeer u in te denken wat deze gezinnen doormaken wanneer ’s nachts om hen heen raketten inslaan, zonder dat zij ook maar een idee hebben van wat er nog gaat gebeuren. Een oude vrouw vertelde onder tranen dat de mensen die nacht niet wisten wat ze moesten doen: wegrennen en de dood op straat in de ogen zien of thuis blijven en riskeren door raketten om het leven te komen? (-) Waarom wij blijven? We geven niet op. We hebben het moeilijk, maar zijn niet verslagen. We hebben voedselpakketten gebracht naar de getroffen woningen, hebben met experts schade opgenomen en zijn met het herstel van ramen en deuren begonnen.”

“Hoe lang zult Gij mij nog vergeten?” (Psalm 12)

In de ellende van deze oorlogsgebeurtenissen komen bij pater Ibrahim de woorden op van psalm 12: “Hoe lang nog zult Gij mij vergeten?” “Soms vraag ik mij af: heeft de Heer ons verlaten? We zijn op een punt waar het geloof tot op zijn grondvesten beeft, voor ons allen van de kleine kudde die nog over is in Aleppo. Christus vroeg aan Saul: ‘Waarom vervolgt gij mij?’ Het zijn woorden die duidelijk blijken gaven van zijn verbondenheid met ieder deel van zijn heilig lichaam. Hij is hier, lijdend aan het kruis en Hij wendt zijn blik niet af van het lijden van zijn volk; Hij is hier te midden van zijn volk. Hij helpt zijn mensen en staat hen bij via de barmhartigheid en het mededogen van zijn apostelen, al wordt hun moed soms zwaar op de proef gesteld en worden zij door verslagenheid bevangen bij het zien van wat hun kudde wordt aangedaan. Zo is het voor ons, franciscanen monniken. En daarom blijven we hier.”

Hoe kunnen wij hier in Nederland dan wanhopen? Laten we bidden voor vrede, en hulp organiseren. <

Geert van Dartel
directeur Katholieke Vereniging van Oecumene

Pater Jacques Mourad ontsnapte na vijf maanden uit de handen van IS, foto: Terre Sainte Mag.

Deze serie besteedt aandacht aan de verbeelding van de Bijbel (met name van het Oude Testament) in de kerkelijke architectuur. We behandelen al menige kerk in binnen- en buitenland. Ook in ons eigen bisdom zijn interessante kerken: de uwe? Is er ooit een boekje over verschenen? We zijn geïnteresseerd. Vandaag weer naar West-Friesland. Nu komen de beide Zwaagdijken, Oost en West, aan bod. Naast de mooie stolpen en de kaas zijn de kerken hier de moeite waard, ook al hebben ze geen torens.

Langs de lange Zwaagdijk

St. Jozef, Zwaagdijk-Oost (1954)
St. Jacobus, Zwaagdijk-West (1929)

Interieur St. Jozef

Het gevaarlijke water

Sedert de tijd dat het kleine Flevomeer door de natuurkrachten omstreeks de 12^e eeuw langzamerhand was uitgedijd tot een uitgestrekte binnensee, Zuiderzee geheten, hadden de bewoners van Noord-Holland, in het bijzonder die van West-Friesland, zware en langdurige zorgen om de nog overgebleven gebieden te behouden en te beschermen tegen de vraatzucht van het zeewater. Door het voortdurend aanleggen van dijken en dammen trachtte men de kracht van water en wind meester te blijven. Daarvoor had je elkaar nodig en zo ontstonden de waterschappen 'Drechterland' en de 'Vier Noorder Koggen' die we in de 17^e eeuw horen noemen. Niet altijd boden de dijken voldoende bescherming: in 1825 vond een rampzalige overstroming plaats waarbij de landelijke overheid moest helpen. Een voordeel van overstromingen – als die toch plaats vonden – was dat er extra vruchtbaarheid ontstond.

Zwaagdijk

Het woord Zwaag uit de plaatsnamen Zwaag en Zwaagdijk is afgeleid van het Friese 'Swaegh', dat weiland betekent. En vruchtbare weilanden moeten door dijken beschermd worden. De Zwaagdijk is aangelegd vanaf Zwaag naar Wervershoof, niet als een directe zeekering maar als een extra bescherming. Langs de Zwaagdijk waren boerenhofsteden en ook enkele arbeiderswoningjes. Van een echte dorpskern is hier geen sprake. De Noord-Hollandse monumentenbeschrijving spreekt van een 'lintdorp ten zuidwesten van Wervershoof ontstaan als laat-middeleeuwse veenontginning'. Over een middeleeuwse kerk horen we niets. Pas in 1724 horen we spreken over Zwaagdijk als 'statie'. Maar dan wel een statie zonder kerk. We horen spreken over zo'n 275 katholieke bewoners, bijna allemaal kaasboeren. Men kerkte in Hauwert (bijkerkje van Nibbixwoud) of in Westwoud. In 1773 moest men daar meebetalen aan een restauratie. In 1830 werd het katholieke kerkje van Hauwert gesloten en kon men alleen nog maar naar Westwoud. Een ander keuzekerkje, dat van Binnenwijzend, was al in 1829 opgeheven. Na het herstel van de bisschoppelijke hiërarchie in 1853 werd het verlangen naar zelfstandigheid wakker. Zeer tegen de zin van de pastoor van Westwoud.

Een eigen parochie

In 1873 kreeg laatstgenoemde pastoor van de bisschop te horen dat Zwaagdijk toch zelfstandig mocht worden. Pastoor Volkers werd in dat jaar feestelijk ingehaald en deed zijn eerste Mis alhier in de nieuwgebouwde boerderij van Hokkeling (nu van Joep Klaver) en noemde deze noodkerk 't Stalleke van Bethlehem'. Er was zelfs een heel klein klokkentorentje opgebouwd. De pastoor had wel de opdracht een nieuwe kerk te bouwen. Reeds na drie jaar zelfstandigheid werd op 8 juli 1876 het hoogste punt van deze nieuwe kerk bereikt; het is een schattige kerk van architect

Henry van Tulder uit Drunen. Toen de kerk werd ingewijd, waren de koorammen gelukkig nog niet klaar, want een enorme orkaan barstte los en de provisorische ramen vlogen in het rond. Geen goed voorteken! Later zou blijken dat de kerk erg slecht was gebouwd, maar die werd wel druk gebruikt. In 1943 werd nog besloten voortaan drie missen te doen op de zondagmorgen in plaats van twee. Maar het gebouw stond op instorten. Vandaar dat de kordate Mgr. Huybers in 1949, nadat in dat jaar weer een orkaan had toegeslagen tijdens een vormselplechtigheid, zei dat het tijd werd om een nieuwe kerk te bouwen. Op aandringen van Vicaris Groot werd architect De Vries gekozen om dat te doen.

Interessant om te lezen is dat men bij de bouw van de nieuwe kerk in 1952 met stomme verbazing zag dat er lange betonnen heipalen de grond in gingen. Dat was bij het oude kerkje nooit gebeurd (vergeten?), met alle gevolgen van dien. Nadat er op 6 juli 1952 weer een priesterzoon van de parochie zijn eerste Mis had opgedragen, werd de oude kerk gesloopt en op 16 juli viel de spits met donderend geraas naar beneden. De nieuwe kerk werd gebouwd op dezelfde plaats als de oude. Daarom moest men tijdens de bouw de diensten in de school houden; een heel gedoe.

Een nieuw begin

Architect de Vries bouwde de nieuwe St. Jozefkerk (Zwaagdijk 186) als een brede driebeukige kerk met een indrukwekkende voorgevel met uurwerk en

De St. Jacobuskerk van Zwaagdijk-West

Rozet Alpha et Omega

een groot rond raam. Een beeld van St. Jozef van Termote siert de voorgevel. Rechts van hem een klein beeldje van Norbertus en een van Hendrikus aan de andere kant. Die werden aangebracht omdat latere pastoors naar die heiligen genoemd werden. Op het voorplein staat een grappige fontein die verwijst naar de wonderbare visvangst. Hij is in 1973 aangebracht ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van de parochie. Het spetterende water moet als reclame voor de doop fungeren. Als je om de kerk heen loopt, zie je dat er ook nog een klokkentoren is, een heel slanke achter het koor. Opvallend dat er met kunst en vliegwerk nog een derde klok is aangebracht tegen de lange pijp die de toren (meer een langgerekte klokkendoel) bekroont.

Het interieur

Het interieur is indrukwekkend weids. Uit de oude kerk werden de kruiswegstaties (nu somber grijs 'gekleurd') meegenomen en het Adema-orgel uit 1901. Kort na de inwijding in 1954 werd een prachtig rozet-raam, voorstellende Christus als rechter, in de voorgevel aangebracht. De gemeente Wervershoof heeft dit raam van Trautwein cadeau gegeven. De kerk dankt trouwens veel van haar inventaris aan de vrijgevigheid van de parochianen, die zo'n schenking eervol vonden. Om toch te laten zien dat iedereen even waardevol was, werden in 1963 de vaste plaatsen voor belangrijke en minder belangrijke parochianen afgeschaft. De parochie ontwikkelde zich verder en de foto's van pastoors en pastorale werkers in de gang geven een

mooi beeld van de ontwikkelingen van de laatste jaren.

Zwaagdijk-West

Als men de Zwaagdijk helemaal westwaarts afrijdt, komt men in het kleinere Zwaagdijk-West. De St. Jacobus de Meerderekerk aldaar is iets ouder dan de huidige kerk van Oost. De kerk (Zwaagdijk-West 404) is gebouwd in 1929 naar plannen van Jos Bekkers. Als je goed kijkt, zie je een klein dakruitertje op de kerk. Het is een klein, maar toch driebeukig bouwwerk. Van binnen een stoer interieur. Een balken zoldering, een gemetselde preekstoel. Een overtuigende Jacobus houdt toezicht. Er was niet genoeg geld om de geplande toren bij de ingang te bouwen. Een toren staat er wel in het nabijgelegen eerder genoemde Hauwert bij de oude (nu protestantse) St. Nicolaaskerk. Toch een vrome plek: een oud Mariabeeld is ooit in een hoeve gevonden; die bevindt zich nu in het Westfries museum. Wat torens betreft zijn zowel Zwaagdijk-Oost als Zwaagdijk-West karig bedeed maar... niet erg; het gaat toch om de mensen? <

Hein Jan van Ogtrop

Interieur St. Jacobus Zwaagdijk-West

Voor meer foto's (van de oude kerk en Hauwert) zie de website www.kerkengek.nl
 Geraadpleegde boekjes:
 Zwaagdijk Oost 100 jaar kerkdorp, A.Th. van der Buerg 1974
 St. Jozefkerk 1954-1994, W. Neefjes.

INSPIRATIE

Barmhartigheid betekent
je hart openen voor mensen
die het moeilijk hebben
- *Paus Franciscus*

Quote uit *De naam van God is genade. Een gesprek met Andrea Torielli*

De zeven werken van
barmhartigheid:
de dorstigen laven,
Meester van Alkmaar,
olieverf op paneel, 1504,
collectie Rijksmuseum

Ministaatjes als kralen aan een gebedssnoer

Een wandeling langs de katholieke sporen in Amsterdam

In veel steden in ons bisdom zijn sporen van de katholieke geschiedenis terug te vinden. Sommige zeer opvallend, zoals kerken en oud-kloosters, andere subtieler, zoals verwijzingen in gevelstenen of achter voordeuren. Ga met deze rubriek in de hand op stap en laat u verrassen! Aflevering twee brengt ons naar Amsterdam.

Amsterdam in kort bestek

Amsterdam dankt zijn naam aan een 13^e-eeuwse dam in de Amstel. De oudste vermelding van Amsterdam betreft een document van 27 oktober 1275, waarin graaf Floris V de bewoners tolvrijheid verleent. Het stadsbestuur sloot zich in 1578 aan bij de opstand tegen Spanje (Alteratie), vooral vanwege handelsbelangen. Na de

val van Antwerpen (1585) arriveerden er veel Vlamingen, met hun handelsnetwerk. Naast vele andere factoren speelden hun komst en die van Portugese joden een belangrijke rol in wat de Gouden Eeuw wordt genoemd. De stad werd een van de belangrijkste haven- en handelssteden ter wereld. De grachtengordel behoort tot het UNESCO-Werelderfgoed.

1. Café 't Papeneiland, Prinsengracht 2

Hoekhuis uit 1641. In 1774 was sprake van 'een Hegt Sterk Winkelhuis en erve staande en gelegen op de princegracht oft papeneiland'. Tegenoverliggend bevond zich immers de schuilkerk 'De Posthoorn'. Het café ontleent zelfs internationale faam aan een vermeende vluchtgangtussen kerk en kroeg.

3. Hofje van Brienen, Prinsengracht 85-133

Het hofje (1804) heeft vleugels rond een binnenhof en een poortgebouw met kapel. De architectuur is sober, kenmerkend voor de stadsbouwmeester Abraham van der Hart. Opgericht door het echtpaar Van Brienen, een welgestelde rooms-katholieke familie. Zij richtte meerdere zorginstellingen op.

4. Onze Lieve Vrouwekerk, Keizersgracht 220

Deze driebeukige kruisbasiliek (1852-1854) ligt naast een klooster van de redemptoristen, die een grote rol speelden bij de katholieke emancipatie in Amsterdam. Het ontwerp is van architect Th. Molkenboer. Het interieur is als een staalkaart van 19de-eeuwse neogotische decoratie en inrichting.

7. De Begijnhofkapel, Begijnhof 29

Dit hof uit 1776 wordt nog steeds gebruikt waar het oorspronkelijk voor bedoeld is: huisvesting van oudere dames. Gesticht door Cornelia E. Occo als 'Gebouw van Barmhartigheid'. Het hof heeft een kapel, gewijd aan Elizabeth van Thüringen, patroonheilige van de zieken.

6. Occo's hofje, 'Gebouw van Barmhartigheid', Nieuwe Keizersgracht 94

Dit hof uit 1776 wordt nog steeds gebruikt waar het oorspronkelijk voor bedoeld is: huisvesting van oudere dames. Gesticht door Cornelia E. Occo als 'Gebouw van Barmhartigheid'. Het hof heeft een kapel, gewijd aan Elizabeth van Thüringen, patroonheilige van de zieken.

5. Rooms-katholiek Oude Armenkantoor, Keizersgracht 384

Poortje ontworpen door Jacob van Campen als enig overblijfsel van de Schouwburg, afgebrand op 11 mei 1772. Het huidige gebouw is het R.C. Oude Armenkantoor uit 1773 met een sobere gevel. Interieur met regentenkamer met marmeren schouw en stucplafond, achterpleintje met daarachter de voormalige bakkerij met ovens.

4. Onze Lieve Vrouwekerk, Keizersgracht 220

Deze driebeukige kruisbasiliek (1852-1854) ligt naast een klooster van de redemptoristen, die een grote rol speelden bij de katholieke emancipatie in Amsterdam. Het ontwerp is van architect Th. Molkenboer. Het interieur is als een staalkaart van 19de-eeuwse neogotische decoratie en inrichting.

3. Hofje van Brienen, Prinsengracht 85-133

Het hofje (1804) heeft vleugels rond een binnenhof en een poortgebouw met kapel. De architectuur is sober, kenmerkend voor de stadsbouwmeester Abraham van der Hart. Opgericht door het echtpaar Van Brienen, een welgestelde rooms-katholieke familie. Zij richtte meerdere zorginstellingen op.

1. Café 't Papeneiland, Prinsengracht 2

Hoekhuis uit 1641. In 1774 was sprake van 'een Hegt Sterk Winkelhuis en erve staande en gelegen op de princegracht oft papeneiland'. Tegenoverliggend bevond zich immers de schuilkerk 'De Posthoorn'. Het café ontleent zelfs internationale faam aan een vermeende vluchtgangtussen kerk en kroeg.

8. Nieuwezijds Kapel, Rokin 78

Het 'Mirakel van Amsterdam' (1345) herinnert aan de wonderbaarlijke hostie die, nadat deze door een zieke was uitgespuwd, niet in het haardvuur wilde verbranden. Het wordt jaarlijks herdacht tijdens de zogeheten 'Stille Omgang'. De oorspronkelijke kapel, op de mirakelplek, ook wel 'Kapel ter Heilige Stede' genoemd, dateerde uit 1347 en was een van de belangrijkste religieuze bouwwerken van Amsterdam. In 1908 onderhevig protest afgebroken. In 2005 ontdekte men onder een huidige betonvloer de oude zerkenvloer met graven van de 16de tot en met de 19de eeuw. In 1988 werd op het trottoir de zogenoemde *Mirakelkolom* gebouwd, ter herinnering aan de gesloopte laatgotische kapel. Deze zal worden herplaatst na voltooiing van de werkzaamheden aan de Noord/Zuidlijn.

9. De Papegaai, Kalverstraat 58

De Papegaai, eigenlijk de H.H. Petrus en Pauluskerk, werd gebouwd in 1848. Al in de tweede helft van de 17de eeuw was hier een schuil- of huiskerk. In 1899 vergrootte men de kerk en toen kwam ook de gevel aan de Kalverstraat te liggen.

10. Gevelsteen met evangelist Marcus, Bethaniënstraat 12

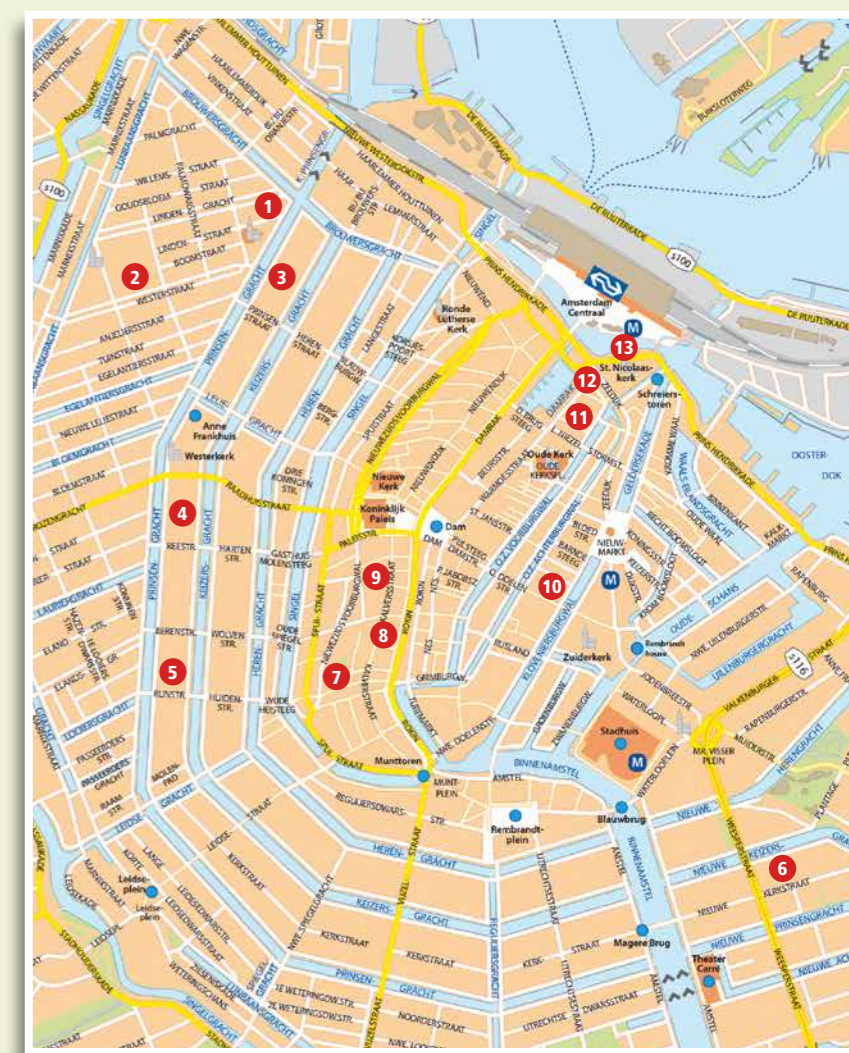
In de 17de eeuw stonden hier vier huizen, genoemd naar de vier evangelisten. Boven de hijsbalk ziet u de evangelist Marcus met Evangelie en zijn symbolisdier, de leeuw. In een zijwand van het Begijnhof eveneens prachtige gevelstenen, waaronder de Vlucht naar Egypte en het Offer van Abraham.

11. Ons' Lieve Heer op Solder, Oudezijds Voorburwal 38

In het hart van de binnenstad bevindt zich het Museum Ons' Lieve Heer op Solder. U kunt dwalen door een goed bewaard grachtenhuis uit de Gouden Eeuw om te eindigen in een complete kerk op zolder. De kerk is gebouwd in opdracht van de welgestelde katholieke koopman Jan Hartman (1619-1668). Hij bewoonde het huis met zijn gezin in de periode dat katholieke vieringen in Nederland officieel verboden waren. De rooms-katholieken (twintig procent van de Amsterdamse bevolking) verloren na 1578 hun officiële kerken. Het protestantse stadsbestuur wist wel van het bestaan van de zolderkerk, maar gedoogde vrijwel alle geloofsovertuigingen binnen Amsterdam. Het was eerder 'huiskerk' dan 'schuilkerk'.

12. Olofs- en Jeruzalemkapel, Zeedijk / Prins Hendrikkade

Omstreeks 1440 gebouwd aan het begin van de Zeedijk als stenen zaalkerkje van acht bij vijftien meter. In 1490 verrees de Jeruzalemkapel tegen de Sint Olof. Deze

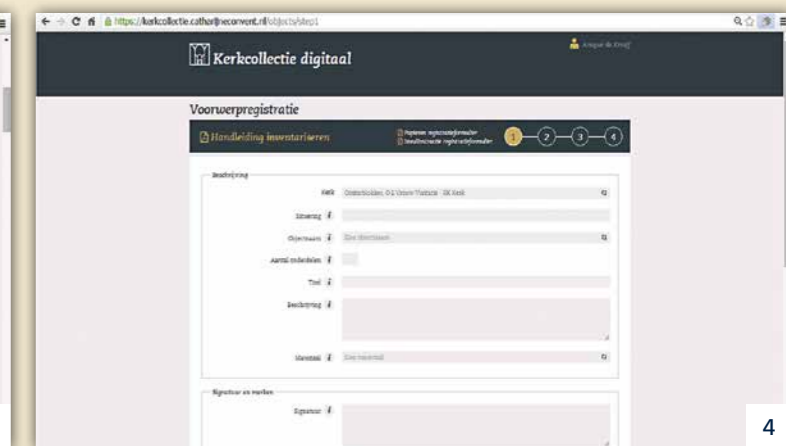
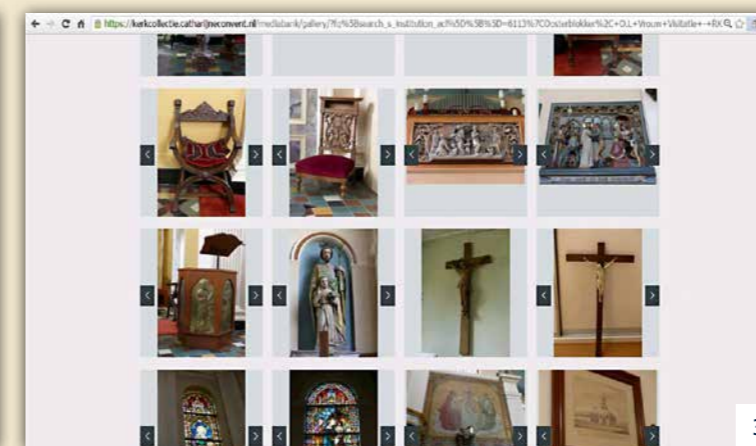
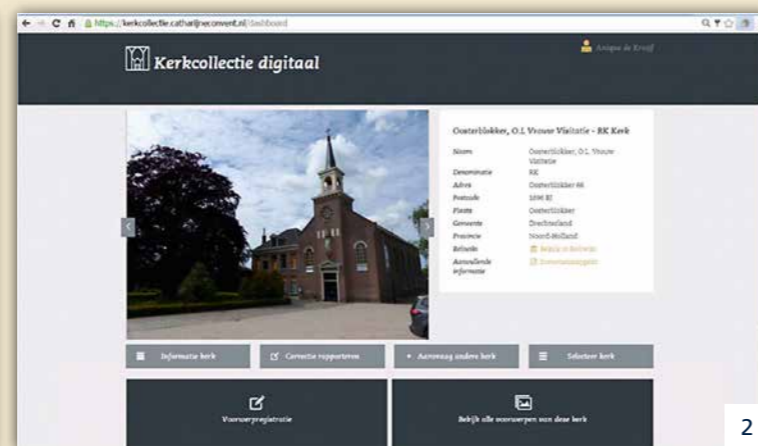
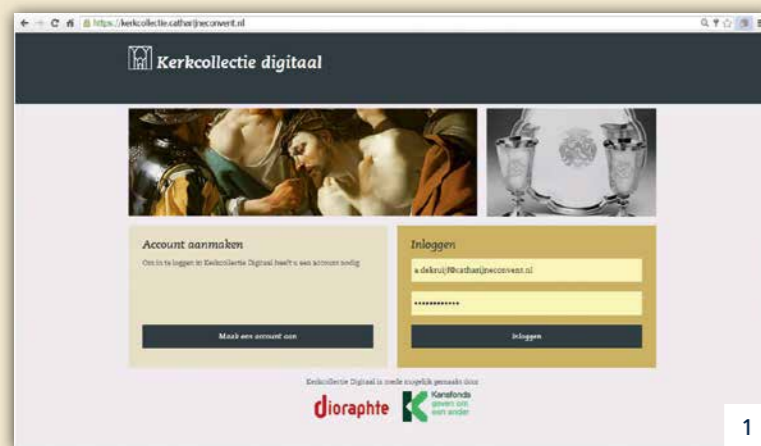
achtkantige koepelkapel was een verwijzing naar de Heilig Grafkapel in Jeruzalem en werd gesticht door Jeruzalemvvaarders.

13. Sint Nicolaasbasiliek, Prins Hendrikkade 73

De driebeukige kruisbasiliek (1885-1887), gewijd aan de juist voor Amsterdam zo betekenisvolle patroonheilige St. Nicolaas, werd naar een ontwerp van Adrianus C. Bleys opgetrokken in neo-renaissance stijl, en is sinds de toevoeging in 2009 van 'Amsterdam' aan de naam van ons bisdom de op een na belangrijkste kerk binnen dat bisdom. Het is de derde kerk met die naam in Amsterdam: de Oude Kerk had dezelfde toewijding, en Ons' Lieve Heer op Solder werd wel beschouwd als de tweede. De achthoekige koepeltoren met lantaarn en de torens met helm geven het silhouet een barok karakter. De vensters in de koepel laten door glas-in-lood gefilterd en gekleurd licht op het liturgisch hart van de kerk neer. In 2001 werd een kostbare restauratie van interieur en exterieur voltooid. Het rijke interieur is goed bewaard gebleven.

Michel Bakker – met dank aan Olga van der Klooster

Religieus erfgoed in eigen hand

Nu veel kerken sluiten, dreigen waardevolle voorwerpen verloren te gaan. Museum Catharijneconvent probeert dat - digitaal - te voorkomen. Elke parochie kan meedoen.

We spreken over de Derde Beeldenstorm. Na die van de zestiende eeuw en de liturgische modernisering in de jaren zeventig, waarbij veel kerkinterieurs werden aangepast, is er nu iets anders aan de hand: steeds meer kerken worden aan de eredienst onttrokken. Om te voorkomen dat waardevolle voorwerpen verloren gaan, is nauwkeurige registratie van groot belang. Daarom heeft Museum Catharijneconvent *Kerkcollectie digitaal* ontwikkeld. Samen met de eigenaar van de collectie zorgen we ervoor dat de voorwerpen in kaart gebracht worden en dat duidelijk wordt welke de meest belangrijke zijn. Want alleen als we dat weten, kunnen we goede keuzes maken voor de toekomst.

Kerksieraden

Een gemiddelde katholieke kerk heeft kelken, cibories, kazuifels, kandelaars en beelden. En dan zijn er natuurlijk nog het altaar, de kruiswegstaties, de wierookbenodigdheden enzovoorts. Vaak werden deze religieuze voorwerpen gemaakt door de belangrijkste kunstenaars van hun tijd. Kerken herbergen dus mooie schatten. Toch zijn deze belangrijke collecties grotendeels aan het zicht onttrokken. En dat is jammer, want in Nederland is steeds meer interesse in geschiedenis en erfgoed. Het museumbezoek neemt elk jaar toe, we gaan naar films als *Michiel de Ruyter* en we bezoeken in groten getale de Open Monumentendagen. Maar de voorwerpen die ons vertellen hoe religie ons land en onze maatschappij heeft vormgegeven, kunnen we niet of nauwelijks zien.

Registratie

Wel worden de voorwerpen al sinds de vroege jaren zeventig geregistreerd. Museum Catharijneconvent beheert het archief met het resultaat van al die inventarisaties. Deze gegevens gebruiken de erfgoed specialisten van het museum om advies uit te brengen over beheer en behoud van voorwerpen. Of om de culturele waarde van een bepaald voorwerp te bepalen. Registratie is dus cruciaal, want pas als we weten wat er is, kunnen we een onderbouwd advies geven.

Toegang tot uw eigen collectie

Tot kort geleden kon u een uitgeprint rapport ontvangen als verslag van een inventarisatie in uw kerk. Dat kwam waarschijnlijk in de kast terecht totdat het 25 jaar later weer tijd was voor de volgende inventarisatie. Op veler verzoek en gemotiveerd door de technische mogelijkheden van tegenwoordig, besloten we de inventarisatiegegevens beschikbaar te maken voor de eigenaars van de betreffende

Vrijwilligers inventariseren in de O.L.V. Visitatiekerk in Oosterblokker

collectie. Met één druk op de knop kunnen beheerders van religieuze collecties nu hun eigen registratie online beheren.

Een nieuw hulpmiddel: Kerkcollectie digitaal

Maar hoe werkt dat dan? Museum Catharijneconvent biedt sinds kort *Kerkcollectie digitaal*. Dat is een beveiligde, online omgeving waarin (bijna) alle gegevens uit ons archief gedigitaliseerd zijn. Een eigenaar vraagt toegang tot de eigen collectie. Daar is te zien welke voorwerpen eerder al geregistreerd werden. De gegevens van deze voorwerpen kunnen worden aangevuld of geactualiseerd. Maar ook kunnen niet eerder beschreven voorwerpen worden ingevoerd. Op deze manier ontstaat een overzicht op nationaal niveau, van cruciaal belang om onderbouwde keuzes voor de toekomst te maken. Het online platform is een nieuw en uniek hulpmiddel. Niet eerder werd in Nederland de gebruikersgemeenschap zo grootschalig betrokken. Museum Catharijneconvent wil op deze manier samen met de kerkelijke eigenaren en andere erfgoedinstellingen ons cultureel erfgoed veiligstellen voor de toekomst. <

Dr. Anique de Kruijf - Erfgoed specialist Museum Catharijneconvent, werkzaam in opdracht van de bisdommen Haarlem-Amsterdam en Rotterdam

Kenniscentrum

Vanzelfsprekend is Kerkcollectie digitaal niet de enige dienst die Museum Catharijneconvent u biedt. Het museum is officieel kenniscentrum en staat u met raad en daad terzijde. Wilt u advies over beheer en behoud? Bent u op zoek naar een religieus voorwerp of wilt u een overbodig voorwerp uit uw kerk graag weer een rol in de liturgie geven? Bij al deze kwesties bent u bij ons aan het goede adres. Neem contact op met dr. Anique de Kruijf via a.dekruijf@catharijneconvent.nl of 030-2313835.

Paaspuzzel

HORIZONTAAL

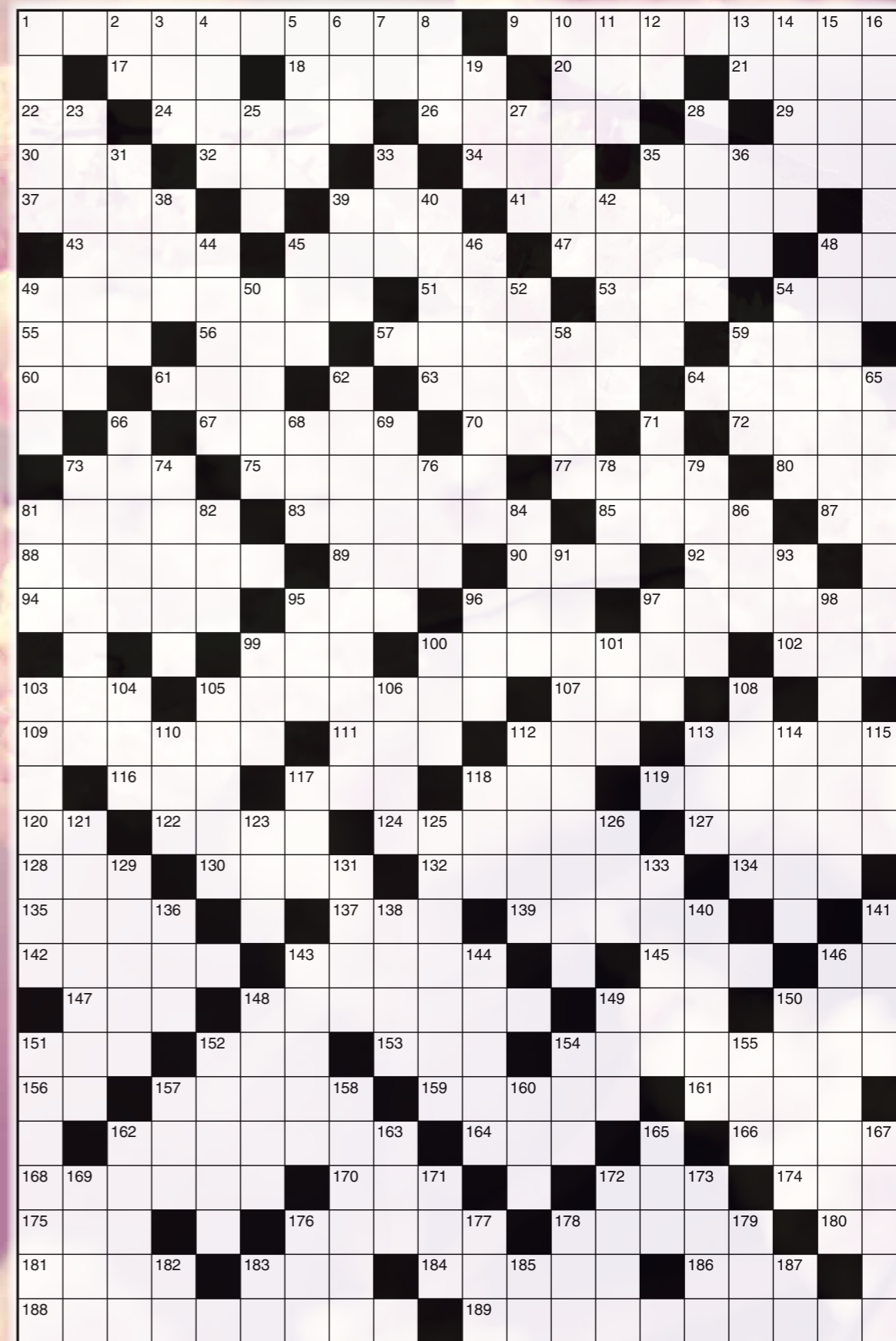
1 gelijkmaken, 9 ongebruikelijk, 17 eenkleurig, 18 verschoppeling, 20 liefkozing, 21 verkort woord, 22 niet-, 24 plezier, 26 klein visje, 29 op grote afstand, 30 verdragingsmiddel, 32 Europeaan, 34 café, 35 toegang, 37 punt, 39 haal met de tong, 41 vis, 43 deel van de schedel, 45 tweewielig voertuig, 47 pips, 48 helium, 49 grote boom, 51 zeehond, 53 rivier in Zwitserland, 54 keukengerei, 55 stroef, 56 wand-versiering, 57 beslomming, 59 uitroep van protest, 60 afval van een sigaret, 61 minachtend commentaar, 63 rokersgerei, 64 plaats in Noord-Holland, 67 afstamming, 70 geladen atoom, 72 kaas-soort, 73 karpersoort, 75 sleuren, 77 vis, 80 bijwoord, 81 verkoudheidsverschijnsel, 83 agent, 85 intact, 87 dichtbij, 88 te goeder trouw, 89 soezig, 90 niet tegen, 92 plaaggeest, 94 hoon, 95 aanhangwagen, 96 vrouw van Jakob, 97 delfstof, 99 muzieknoot, 100 aanvallen, 102 paraplu (pop.), 103 zee gras, 105 lustoord, 107 legitimatiebewijs, 109 speciale loge in een stadion, 111 sluimering, 112 vort!, 113 rivier in Frankrijk, 116 niet glinsterend, 117 hoog aanzien, 118 volop, 119 groot zeezoogdier, 120 Europees Parlement (afk.), 122 pagina op internet, 124 schermwapen, 127 heildronk, 128 paard, 130 loon, 132 jong vrouwelijk schaap, 134 kledingstuk, 135 Egyptische godin, 137 bergweide, 139 commando, 142 edelgas, 143 buitengewoon goed, 145 koppel, 146 bazige vrouw, 147 mannelijk dier, 148 bierglas, 149 sportterm, 150 onbepaald voornaamwoord, 151 scheepstouw, 152 Engelse titel, 153 woonboot, 154 vis, 156 voegwoord, 157 wrang, 159 Franse schilder, 161 roemen, 162 Europeaan, 164 functie, 166 beeldig, 168 land in Afrika, 170 graanafval, 172 drank, 174 sportterm, 175 geluid van ganzen, 176 met een paardenslee rijden, 178 Spaanse kustplaats, 180 karaat (afk.), 181 geluid maken van een ezel, 183 moes, 184 matig, 186 ongehinderd, 188 tegenge-stelde, 189 hemelgewelf.

VERTICAAL

1 vreemde taal, 2 Vrije Universiteit (afk.), 3 nauw, 4 snaarinstrument, 5 heldendicht, 6 knaagdier, 7 bijwoord, 8 uitholling, 10 apenbroodboom, 11 vloeibaar, 12 onzes inziens (afk.), 13 familielid, 14 rommel, 15 plaats in Duitsland, 16 knijpbriil, 19 toepassing voor een smartphone, 23 kledingstuk, 25 luim, 27 drank, 28 in elkaar, 31 dierengeluid, 33 kleur, 35 Nederlandse prinses, 36 idioot, 38 weg, 39 onverpakt, 40 deel van Azië, 42 sluitijzer, 44 valse vouw, 45 vogel, 46 Italiaanse componist, 48 kuchen, 49 gestrand schip, 50 zedelijke houding, 52 sportbestuurder, 54 dichter, 58 deel van een huis, 59 witte borstharen van een dier, 62 visgerecht, 65 scherm tegen regen, 66 uitroep van vreugde, 68 sporenplant, 69 frisse glans, 71 papegaai, 73 drank, 74 oosterse godsdienst, 76 stuk grond, 78 ik, 79 christelijk feest, 81 kort jasje, 82 duur, 84 tijdverdrijf, 86 modegek, 91 groentesoort, 93 muziekgenre, 95 oesternet, 96 onderwijs, 97 eetgerei, 98 met volledige dekking, 99 blaasinstrument, 100 wak, 101 gehucht, 103 stripfiguur, 104 sportles, 105 stevig, 106 lef, 108 gevaarte, 110 zangstem, 112 zuinig, 113 dunne plank, 114 kostbare, witte stof, 115 Europeaan, 117 hersenfilmpje, 118 diergaarde, 121 model staan, 123 mak, 125 bank van lening, 126 uitstekend reepje, 129 Bijbelse berg, 131 Engelse titel, 133 manier, 136 bedrag, 138 kleur, 140 middagslaapje, 141 zonder initiatief, 143 huidopening, 144 bouwland, 146 herstellingsoord, 148 land in Azië, 149 persoonlijk voornaamwoord, 150 opzienbarende gebeurtenis, 151 lettertype, 152 leersoort, 154 paling, 155 Zweedse munt, 157 hemellichaam, 158 geschreeuw, 160 kleefstof, 162 ruimtevaartuig, 163 paljas, 165 richtinggevend teken, 167 cijfer-combinatie, 169 inbeelding, 171 verlaagde toon, 172 afkerig van, 173 oplichtende ster, 176 vlakke-maat, 177 tussenwerpsel, 178 deel van een tennispartij, 179 aarden kruik, 182 nikkel (symbool), 183 bustehouder (afk.), 185 bismut (symbool), 187 nagerecht.

Bring de letters uit de overeenkomstig genummerde hokjes in het diagram over naar de hokjes hieronder. Indien de kruiswoordpuzzel juist is opgelost, ontstaat er een trefwoord.

119	137	176	27	132	31	118	12	50	108	126	36	115	140	3	96	56	186	88	182	145	156		
22	87	106	150	91	61	76	111	149	159	78	11	?											
48	187	114	129	163	135	166	80	66	35	120	32	81	187	70	178	2	117	6	30	5	62	50	173

© Sanders puzzelboeken, Vaassen

Stuur uw oplossing o.v.v. naam en adres vóór 24 april 2016 naar de redactie van SamenKerk, Postbus 1053, 2001 BB Haarlem.

Onder de goede inzenders wordt één exemplaar van het boek *De naam van God is genade. Een gesprek met Andrea Tornielli* verloot en enkele cadeaubonnen.

Vanuit Beverwijk de wijde wereld in

Al dertig jaar organiseren Martin en Riet van Kleef bedevaarten naar diverse bestemmingen. In gesprek met twee gedreven pelgrims. Over bidden, cultuur en een advocaatje met slagroom.

Hoewel woonachtig in Assendelft, zijn Martin en Riet van Kleef betrokken bij de parochie HH. Twaalf Apostelen in Beverwijk. De pelgrims voor hun reizen komen niet alleen uit Beverwijk, Heemskerk of de Zaanstreek maar uit heel ons bisdom en daarbuiten. Het begon in 1987 met een Lourdesreis. Dit jaar zijn Le Puy-en-Velay en Lourdes in Frankrijk het reisdoel.

Martin van Kleef (71): "In 1987 bestond de Apostelkerk 25 jaar. Pastoor Louis Pas nam het initiatief voor een bedevaart naar Lourdes in Frankrijk. Hij vroeg mij daarbij te helpen. We gingen met twee bussen op reis, in totaal zo'n honderd pelgrims. Pastoor Pas begeleidde de niet-rokerbus en ik de rokersbus - toen rookte ik nog. Die reis was zo bevallen dat we het jaar erop weer een busbedevaart organiseerden. Toen naar Rome. In 1994 ging pastoor Pas met emeritaat. In dat jaar was er geen reis. Maar omdat we in 1999 twee keer op bedevaart zijn geweest, naar Israël en naar Lourdes, is het dit jaar toch de dertigste bedevaart." Riet van Kleef (72): "Tot aan 1994 zijn we steeds met twee volle bussen op bedevaart geweest. Toen pastoor Pas er mee stopte en wij de volledige organisatie kregen, hebben we meteen besloten voortaan met één bus te reizen. Dan wordt het organisatorisch allemaal

wat makkelijker. Kom je met twee bussen aan bij een hotel of wegreistorant, honderd personen, dan wil natuurlijk iedereen naar het toilet. Zie je het voor je..."

Riet en Martin vullen elkaar aan in het gesprek. Maar zo is ook de rolverdeling voor deze reizen. Martin van Kleef: "Ik bedenk het doel van de bedevaart, het bedevaartsoord en Riet is voor mij een soort van klankbord." Een groot deel van de organisatie (busvervoer en de hotels) laten ze over aan Maaskant Reizen, waarmee al vanaf het begin zaken wordt gedaan.

Op iedere reis gaat een priester mee voor de inhoudelijke en geestelijke begeleiding, het gebed en de vieringen enz. De reizen die de familie Van Kleef al jaren organiseren, kenmerken zich door drie elementen: het is ten eerste een bedevaart; daarnaast staat cultuur ook altijd op het programma zoals museumbezoek (Acropolis in Athene) of naar de opera (in Praag); en ten derde is er voldoende ontspanning, zoals een boottochtje. "Voor veel deelnemers is dit niet alleen een bedevaart, maar ook hun vakantie", aldus Riet. Martin: "En omdat het vooral ouderen zijn die meegaan, moet het organisatorisch allemaal wel kloppen. Is de bus op tijd? Zijn er voldoende hotelkamers? Is er rekening gehouden met de diëten?" Traditiegetrouw wordt iedere reis een paar weken later afgesloten met een gezellige reünie in Beverwijk, met een vast menu: een heilige Mis, foto's kijken, borrelen en een Chinees buffet.

Rozenkrans en 'n borreltje

Het eerste reisdoel was Lourdes. In de periode van dertig jaar zijn ze er negen keer geweest, en vier keer in Rome, drie keer in La Salette, twee keer in Fatima, in Polen, in Israël en bij Padre Pio. Maar ook Praag, Bretagne, Ierland en Griekenland (in de voetsporen van St. Paulus) zijn in die jaren aangedaan. In de bus wordt 's ochtends en 's middags (tenzij er een programma is) de rozenkrans gebeden. Daar heeft niemand bezwaar tegen, want

het is inmiddels traditie dat na afloop getrakteerd wordt op een advocaatje met slagroom, of een ander drankje. En als het even kan, wordt er 's middags met de lunch gepicknickt. Riet doet dan graag de boodschappen: "Soms nemen we in één keer de hele voorraad stokbroden mee van een bakkerijtje in een klein dorpje; dan moet hij weer aan de slag voor de plaatselijke bevolking."

2016 en verder(reizen)

Martin en Riet denken nog niet aan stoppen. Zolang er pelgrims zijn die zich aanmelden, willen zij graag deze reizen organiseren. De dertigste reis gaat naar Frankrijk, naar Le Puy-en-Velay, een veel bezocht Maria-oord (zie kader). Maria maakte er zich in de vijfde eeuw bekend met de woorden: 'Ik ben de Moeder van God'. Daarmee bekrachtigde ze de afkondiging van haar goddelijke Moederschap, zoals door de Kerk op het Concilie van Efese (431) vastgesteld. Sinds 1407 is het gebruik dat als Goede Vrijdag op 25 maart (Hoogfeest van de aankondiging van de Heer) valt, er een Groot Jubileum is. Dat is in 2016 het geval. De Kerk gedenkt op dezelfde dag de dood van Jezus aan het kruis en het begin van zijn menselijke leven in Maria. Het volgende jubileum is pas in het jaar 2157. Daarna wordt doorgereisd naar Lourdes, waar Maria zich bekendmaakte met de woorden: 'Ik ben de Onbevleete Ontvangenis'. Martin: "Het is mooi om bij deze jubileumreis ook het eerste reisdoel van dertig jaar geleden weer aan te doen".

Terugkijkend was de eerste bedevaart naar Padre Pio in 2001 voor Martin van Kleef de meest indrukwekkende reis. Ook het verblijf in Loreto zal hem nog lang heugen. Op een avond ging hij na het eten wat pianospelen in de hal van het hotel. Er voegden zich wat zangers en pelgrims bij hem en zo werd er gespeeld en gezongen. Riet geniet van alle reizen. Ze vindt het moeilijk te kiezen. "Maar als... dan zeg ik de reis naar Rome, iedere keer bekoort die stad mij. En Wenen! En La Salette, bij uitstek geschikt voor een jongerenreis! En niet te vergeten Ierland met de geweldige ontvangst bij onze Nederlandse heilige pater Karel Houben!" <

Eric van Teijlingen

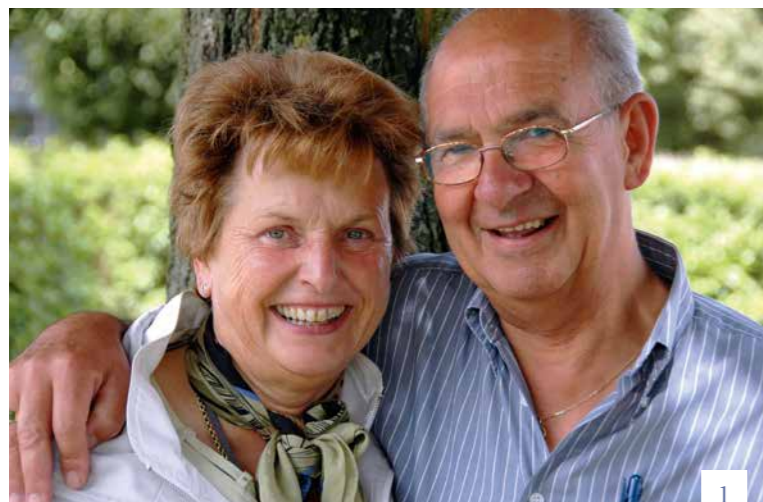

Foto's:

1. Het echtpaar Riet en Martin van Kleef organiseren al dertig jaar bedevaarten
2. De pelgrims in Griekenland in 2015
3. Op reis in Polen in 2007
4. Lunch bereiden bij standbeeld van Pastoor van Ars in 2014

Tiendaagse busreis 2016

De bedevaartreis van 12-21 juli is naar Le Puy-en-Velay en Lourdes. Via Nevers (waar de H. Bernadette ligt opgebaard) wordt naar Le Puy-en-Velay gereisd voor het vieren van het Groot Jubileum. Aan deze pelgrimstocht zijn bijzondere jubileumgenaden verbonden. Aansluitend doorreis naar Lourdes. De terugreis is via Chartres en Parijs. De reiskosten zijn vanaf € 855 p.p. Informatie en aanmelding: dhr. en mevr. Martin en Riet van Kleef (075-6871842; v_kleef@dds.nl)

De Baken van Vrede van de H. Benedictus in de Abdij van Egmond

Zaterdag 12 maart vond in Egmond een bijzonder gebeuren plaats. Vanuit Italië was een delegatie van de drie steden Norcia, Subiaco en Cassino naar Nederland gekomen. Zij werd aangevoerd door de drie burgemeesters van die steden en begeleid door benedictijner monniken uit de kloosters.

Norcia is de geboorteplaats van Sint Benedictus, in Subiaco stichtte hij 12 kloosters, en op de Montecassino schreef hij zijn Regel voor monniken, en woonde hij tot aan zijn dood. De drie steden voelen zich daardoor niet alleen verbonden, maar ook verplicht de boodschap van vrede van Benedictus levend te houden. Vooral sinds hij is uitgeroepen tot patroon van Europa. Elk jaar gaan zij naar een land om daarvan te getuigen. Dit jaar stond Nederland op het programma, met ontmoetingen in Amsterdam en Den Haag, en een religieuze plechtigheid in de abdij van Egmond. De apostolische nuntius Mgr. Aldo Cavalli was met groot genoegen de hoofdcelebrant en Mgr. Ad van Luyn sdb, oud voorzitter van de Europese bisschoppen, verzorgde de homilie. Ook waren er vertegenwoordigers van de Syrische, de Koptische en de Oud-Katholieke Kerk.

De burgemeester van Bergen, mevr. Hetty Hafkamp begroette het gezelschap en onderstreepte de zinvolheid van dit gebeuren. Ook de gemeenten van het Liobaklooster en de Benedictinessen van Aalsmeer waren aanwezig, en de Benedictijnerabten van Doetinchem en Vaals. Op de kerkelijke plechtigheid volgde een ontspannen samenzijn waarbij wij genoten van de door de Italiaanse gasten meegebrachte verrukkelijke producten van hun land. Het licht van de fakkel brandt in de vier Benedictijnse kloosters, en hopelijk in vele harten.

Br. Gerard Mathijssen osb, abt

Geslaagde kostersdag

Het Heiligdom van Onze Lieve Vrouw ter Nood in Heiloo werd zaterdag 27 februari overspoeld door bijna tweehonderd kosters voor de tweejaarlijkse kostersdag. Vanuit Zeewolde tot De Kwakel en Texel waren kosters gekomen om geïnspireerd te worden om met geloof en enthousiasme weer verder te gaan. We spraken vier van hen.

Kosters in Hoofddorp, Michel Kuijpers en Jaap Slijkerman

Zeven kosters telt de Joannes de Doperparochie in Hoofddorp, en ze zijn allemaal naar de kostersdag gekomen. Michel Kuijpers (39) is pas een jaar 'bij de club': "Als koster ervaar je een viering heel anders: je bent alerter, je houdt alles in de gaten om gelijk in actie te kunnen komen als er iets gebeurt. Het mooiste moment vind ik de kerk openen en vervolgens in alle rust en stilte de kerk klaarmaken voor de viering." Jaap Slijkerman (67) was al jarenlang lector in zijn parochie en werd bij een speciale viering gevraagd een keer in te vallen als koster. "Zodat de koster ook even vrijaf had. Na twintig jaar ben ik het nog steeds! Het is leuk werk, je komt met veel mensen in contact. En je pakt het aan zoals passend is in je parochie. Als wij zoveel wierook zouden gebruiken als hier in Heiloo, loopt iedereen weg!"

Kosters Truus Dol en Bart van Diepen uit Ursem

Truus Dol (71) en Bart van Diepen (74) zijn koster in de Heilige Bavoparochie in Ursem. "Het is leuk en dankbaar werk," vertelt Truus, "maar het is ook een hele job. Met één viering ben je soms drie uur bezig, ik vraag me wel eens af of mensen dat in de gaten hebben! Het is bovendien een van de weinige onbetaalde jobs in de kerk, en eigenlijk wordt er nooit gedacht aan een bedankje." Bart vult aan: "Maar wie weet staan we hoog in rang als we straks boven mogen aankomen!"

Mystiek en demonie bij Jan Toorop

Wie de naam van de schilder Jan Toorop noemt, ziet voor zijn geestesoog de Bavo-kathedraal van Haarlem opdoemen - de nieuwe wel te verstaan - waar deze schilder en bekeerling tot het katholicisme de Aloysiuskapel van tableaux voorzag. Het is niet mijn taak dat kunstwerk te belichten - dat is veeleer iets voor plebaan Hein Jan van Ogtrop, als hij het al niet heeft gedaan. Maar nu is er een tentoonstelling in het gemeentemuseum Den Haag. Een meesterlijk overzicht van tal van schetsen, schilderijen, zowel impressionistisch als symbolistisch. Kijkend naar de toelichting en naar de rijk gevulde catalogus, viel het me weer op dat deze kunstenaar geheel en al vanuit de religie verstaan moet worden. En daar wringt de schoen wel een beetje.

Welke bezoeker weet nog dat de uitroep: 'Dood, waar is uw overwinning?' een triomfkreet van Paulus is? Ook het 'nieuwe mysticisme' dat rond 1900 uit Frankrijk kwam overwaaien, onder meer door de magiër-kunstenaar Sar Peladan, die de Nederlandse kunstwereld verbijsterde met zijn monnik-achtige verschijning, had Toorop in zijn greep. Hij las Maeterlinck, Baudelaire, Henri Borel, en illustreerde Couperus en Van Eeden. Toorop's vrouwenfiguren zijn een mengeling van demonie en etherische maagdelijkheid, een combinatie die evengoed bij het 19e eeuwse fin de siècle past ('La belle dame sans merci!'), als bij het katholicisme (zie fatalisme). De goede waarnemer ziet dan ook dat Toorop al jaren voordat hij zich bekeerde, gefascineerd was door het katholicisme, door de kathedralen, de liturgie als *Gesamtkunstwerk*, de wierook, de kaarsen en kloosterlijke zuiverheid. Net als Van Eeden was hij er echter van overtuigd dat het instituut kerk niets te bieden had, een ook tegenwoordig populaire gedachte, die echter geen stand hield. Geen wonder ook dat de kleurrijke jezuïet Jac van Ginneken, die zich toelagde op het bekeren van intel-

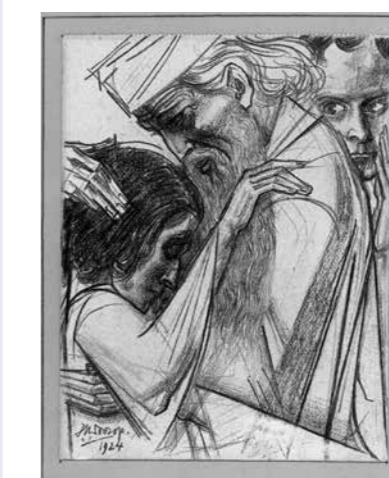
Fatalisme, Jan Toorop, 1893, zwart en geel krijt, potlood en verf op bruinig papier, Kröller-Müller Museum

lectuelen en kunstenaars, juist Toorop zijn boek *Voordrachten over het katholicisme voor niet-katholieken* liet illustreren.

Wie denkt dat kunstenaars in een dorre catechismus terecht kwamen, heeft het mis.

De litanie van Jezus' zielegrootheid is zelf een kunstwerk, inclusief de onverwachte vergelijkingen die men van een kunstenaar verwacht:

Devoot aanbid ik U, mijn verholen God. Ik aanbid U Jesus in Uw aangeboren koningsmacht en vorstelijke heerschergaven, maar ik aanbid niet minder Uw weergaloze onderdanigheid tot in den dood, ja tot de dood des kruises, aan den wil van Abba: Vader. Ik bewonder Uw heerlijke majestueuze menschengestalte mijn Jesus, als Gij de woorden spreekt: Mij is alle macht gegeven in den hemel en op aarde; maar ik bemin ook Uw waardig hoofd bij het nederbuigen, als Gij Petrus de voeten wascht.

De vader en de zoon, Jan Toorop, genomen uit het boek *Op zoek naar de blauwe ruiter*

Ik aanbid U, kinderlijke dichter, even gevoelig voor eenvoudige kleuteroogen als voor de fijnste van Magdalena's zieleritselingen, slanke zielefiguur van delicate beschaving. Toonbeeld aller fijngevoeligen; gratie der gratiën, éénige Jesus! Maar tegelijk aanbid ik in U den praktischen wilsheros, den nijveren groothandelsman, die alles verkoopt voor die eenen parel voor allen.

Geen wonder dat mensen als Jan Toorop, de schrijver Frederik van Eeden en ook Francisca van Leer, diep getroffen waren door dit katholicisme. Over laatstgenoemde heb ik een biografie het licht doen zien: *Op zoek naar de blauwe ruiter*, samen met mijn collega en vriend Theo Saleminck. Ook hier artistieke bevoegenheid, gecombineerd met extatische religiositeit. Maar er is nog steeds een raadsel...

Het verhaal wil dat Toorop een schets heeft gemaakt van de verloren zoon, inclusief de jaloezie van de oudste broer, maar waarbij de zoon een vrouwengestalte heeft (azie afbeelding onder). Het zou Francisca zijn die vanuit het jodendom de weg naar het katholicisme had ingeslagen en stormachtig mystiek katholiek werd. Niet dat haar gezicht te herkennen is: Toorop hield het bij enkele vrouwenmodellen en beeldde zichzelf ook graag af, hier de Vader. Maar de symboliek van bekering kan naar Francisca verwijzen. Het pathos van die tijd zag in bekering de enige weg voor het jodendom. Toch daagde in dezelfde kringen het besef van het jodendom als blijvend mysterie voor de kerk. <

Marcel Poorthuis

Bladerend door de tientallen parochiebladen van ons bisdom vallen de 'vaste gezangen' op, zoals de overzichten van de liturgische vieringen in de kerk, wie wanneer moet kerkwerken, lector is of koffie zet, de agenda van activiteiten, in memoriams met een gedachtenis van de overleden gelovigen enz. In sommige parochiebladen schrijft het bestuur, vaak de vicevoorzitter, een stukje; in alle bladen schrijft de pastor of een van de pastores van het pastoresteam. Iedere editie opnieuw legt de pastoor of de kapelaan, de diaken of de pastorale werker zijn of haar ziel en zaligheid in een 'pastoraal woordje'. Door de samenwerking in een personele unie of door fusie, verschijnt een artikel van de pastor in meerdere parochiebladen. Een paar voorbeelden.

.....

Zoals in de Zaanstreek. In alle parochiebladen van de parochies in de Zaanstreek (**Assendelft, Krommenie, Koog a/d Zaan, Wormerveer, Wormer en Zaandam**) verschijnt iedere maand steeds een paginagroot artikel van een van de pastores. Ook al is die pastor niet werkzaam in die parochie(s). Voor de paasnummers schreef pastoraal werker Matthé Bruijns een stuk: "Regelmatig bezoeken scholen onze kerkgebouwen. Een kleutergroep bracht een bezoek aan de Petruskerk (Krommenie - red.). De kinderen viel direct het levensgrote kruis op, met daar bengelend aan grote spijkers een pijn lijdende mens. In kleutertaal: 'wat zielig'. En tijdens de ronde door de kerk kwamen we maar liefst 14 afbeeldingen tegen waarin het lijden van Jezus centraal staat. Een wand met maar liefst 40 kruisjes van overledenen uit het afgelopen jaar. De juffrouw zei: 'Er is wel veel dood'. Ja, dacht ik, het gaat wel heel veel over pijn, over verdriet, terwijl de centrale boodschap die we met ons meedragen toch opstanding en bevrijding is. De Paaskaars, de doopvont, de doopschelp, de namen van de dopelingen, steken daar visueel bescheiden bij af. En jonge kinderen (net als volwassen kinderen) kijken op de eerste plaats naar groot en veel. Hoe komt het dat er in de religieuze kunst van onze kerken zo veel aandacht is voor het lijden en zo veel minder voor de kern van ons geloven: dat de dood is overwonnen? Het lijden lijkt eenvoudiger uit te beelden dan verrijzenis. (...) Het lijden in onze wereld is vaak overweldigend. De opstanding is minder spectaculair. Goed nieuws haalt de krant vaak niet, omdat het geen nieuws is dat iedere dag maar weer een mens klaar staat voor een ander. Dat iedere dag maar weer mensen barmhartigheid bewijzen aan elkaar: gewoon door er te zijn voor elkaar. In de door Jezus genoemde werken van barmhartigheid zijn dat een beker water, voedsel, kleding en aandacht voor elkaar."

foto: Peter Smit

► Of in regio Hoorn (**Hoorn, Oosterblokker, Risdam, Westerblokker, Westwoud en Zwaag**). Kapelaan Marco Cavagnaro schrijft in **Bronwater** over Pasen in het Jaar van de Barmhartigheid: "1938. Een jongeman die Karol heet, werkt als steenhouwer in een groeve in Polen. (...) Niet ver van de groeve waar de jongeman werkt, woont in een klooster een jonge slotzuster die Faustina heet. (...) In de stilte van haar cel heeft Jezus haar de geheimen van zijn barmhartigheid geopenbaard. De zuster noteert al haar gesprekken met Jezus in een dagboek. Jezus verzoekt haar 'om ervoor te ijveren dat de eerste zondag na Pasen het feest van de goddelijke barmhartigheid wordt'. Pasen 2000. De jonge steenhouwer is intussen bisschop en kardinaal geworden, en sinds 1978 is zijn naam paus Johannes Paulus II. Nu is hij oud en ziek. Uiteindelijk neemt hij de beslissing: de eerste zondag na Pasen zal voortaan de zondag van de goddelijke barmhartigheid worden, zoals Jezus aan zuster Faustina vroeg. Pasen 2005. Paus Johannes Paulus II verlaat deze aarde en gaat terug naar zijn Vader, de barmhartige vader, die met open armen op hem wacht. Het gebeurde op de vooravond van de zondag van de goddelijke barmhartigheid. (...) Pasen 2016: een kans om te zeggen: 'Jezus, ik vertrouw op jou!'"

"Waken bij iemand die aan het sterven is, iemand die deze wereld los moet laten. Stilte heerst in de kamer, het licht van de lenterzon, iets dat vandaag eindelijk in alle hevigheid naar binnen straalt, weerkaatst in een prisma dat in het raamkozijn hangt, zodat allerlei kleuren de ruimte versieren. Er hangt een sfeer die ik ken. Ik kijk naar hoe iemand, inmiddels in slaap gezakt ademt; diep, snurkend, dan weer bijna niets, tot niets... En ik merk hoe ik m'n adem inhoud. In die stilte hoor je hoe het morfiepompje z'n rondjes draait, de pijn onderdrukt ik hoor het zoemen van het ventilatiesysteem, maar ook de geluiden van de vogels in de tuin voor het kamerraam, en zie ze water drinken uit de vijver en rondhupsen onder de stuiken. Mijn gedachten dwalen naar Pasen, lente, voorjaar eindelijk - iets waar heel veel mensen naar hebben uitgezien (...) straks komt het moment, wanneer weten we niet, maar 't voelt dichtbij, dat er nog één zucht komt, een zucht van verlichting, één ademtocht maar. En wie daar dan zit zal mee ademen, zoals een man mee puft met z'n vrouw wanneer ze moet bevallen. En die daar ligt zal de adem inhouden wanneer de steen, die dood en sterven heet, wordt weg gewenteld en de verrijzenis waar wordt. En ik, zal daar staan bij dat lege graf, bij het lichaam gebroken door de kanker en opnieuw getuigen dat de kern van wie jij en ik zijn, door de dood niet sterven kan maar blijft leven voorbij wat wij kunnen zien en bedenken. Zalig Pasen", schreef pastoor Nico Knol in het parochieblad **ZesEen** van de parochies **Avenhorn, Berkhout, De Goorn, Grosthuizen, Scharwoude en Oudendijk** (regio De Waterkant).

Inwijding nieuwe brede school Sint Joseph Burgerbrug

"In de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest: Bescherm leerkrachten en leerlingen tegen onheil." Met deze woorden zegende pastoor C. Hulsebosch de nieuwe brede school Sint Joseph in Burgerbrug in. Met zijn gevolg (de misdienaars Leonie van Schie die met het kruis voorop loopt gevolgd door Leonie Tiagarajah met toorts, Mariska van Schie met wijwatervat (net niet in beeld) en Floor Borst) werden alle lokalen tot en met de Kidsclub en peuterzaal Villa Grut met wijwater besprenkeld. "Een goed gebruik bij ingebruikneming van nieuwe katholieke scholen," aldus de pastoor. De kinderen vonden het interessant, ook omdat zij hun klasgenoten nu in toog zagen, wat zij normaal alleen in de kerk zien. De volgende dag was alles weer gewoon en zetten de kinderen zich in voor de Vastenactie, dit jaar bestemd voor Oeganda.

Foto: Marc Moussault, Noord-Hollands Dagblad

VOG gratis aanvragen

In 2015 ontvingen parochiebesturen via de bisdommen informatie over de overheidscampagne tegen seksueel grensoverschrijdend gedrag 'Maak er een punt van'. Onderdeel van die campagne is de mogelijkheid een gratis Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) te krijgen voor vrijwilligers die werken met jongeren en met mensen met een verstandelijke beperking. Binnen de RK-Kerk is het aanvragen van een VOG sinds 1 januari 2014 verplicht voor een aantal specifieke groepen beroepskrachten en vrijwilligers. Met het ministerie van Veiligheid en Justitie is overeengekomen dat de RK-parochies in Nederland deze gratis VOG's kunnen aanvragen via het landelijk secretariaat van de RK-Kerk in Utrecht. Het betreft een tijdelijke regeling, in ieder geval tot 1 januari 2017. Vragen die de parochie bij de aanvraag moet beantwoorden, gaan onder andere over de bekendheid met de preventieve maatregelen die de RK-Kerk genomen heeft om seksueel misbruik te voorkomen. Een VOG voor overige vrijwilligers of beroepskrachten moet worden aangevraagd via de gemeente.

Landelijke Inspiratiedag en nieuwe website Laudato Si' online

Op zaterdag 23 april 2016 wordt er in de Brinkstraatkerk in Bennekom een Landelijke inspiratiedag gehouden rond de encycliek 'Laudato Si' van over duurzaamheid paus Franciscus. Paus Franciscus roept in de brief 'alle mensen van goede wil' op om zorg te dragen voor de schepping en voor de armen. De Konferentie Nederlandse Religieuzen, de interkerkelijke werkgroep Kerk en Milieu Wageningen en de missiesecretarissen organiseren in samenwerking met Kerk in Actie de Landelijke Inspiratiedag. Doel is mensen te inspireren en uit te dagen werk te maken van de 'zorg voor ons gemeenschappelijk huis', zoals paus Franciscus dat noemt in de encycliek. Vertegenwoordigers van andere religies zullen bijdragen leveren aan de dag. Hoofd, hart en handen zullen worden aangesproken in een afwisselend programma met lezingen, workshops en een ideeënmarkt. Er zijn speciale programma's voor kinderen en jongeren. Zij zullen immers de gevolgen voelen van de beslissingen die nu worden genomen. Alle informatie is te vinden op de nieuwe website rond dit thema www.laudato-si.nl.

Regionale jongerenreis naar Taizé

Ben je tussen de 15 en 30 jaar? Dan ben je van harte uitgenodigd deze leuke, bijzondere jongerenreis met ons mee te maken! We gaan naar Taizé van 30 april tot en met 8 mei. Taizé is een internationale, oecumenische gemeenschap in het zuiden van Bourgondië (Frankrijk). Deze gemeenschap ontvangt per jaar duizenden jongeren van over de hele wereld die een week meeleven met de broeders. Sommige van die jongeren zijn gelovig, maar er zijn ook jongeren die er verhalen over horen en het wel eens willen meemaken. Iedereen is welkom! Dat is het fijne van Taizé: je kunt gewoon jezelf zijn en je kunt met al je vragen bij iemand terecht. Als het je leuk lijkt om mee te gaan, kijk dan eens op www.taizerisdekenaalkmaar.nl of e-mail naar karinblauw@hetnet.nl.

Gezinsweekend 2016

Van vrijdag 10 tot en met zondag 12 juni wordt het gezinsweekend, georganiseerd door de stichting katholieke gezinsweekenden, gehouden. Dit jaar voor de 19^e keer. Thema dit jaar is 'Christus, Deur van barmhartigheid'. Het is immers het Heilig Jaar van de Barmhartigheid. Met o.a. Mgr. J. Hendriks en het gezin Paloni uit Maastricht, dat bij de Gezinssynode in Rome was. In dit Heilig Jaar van de Barmhartigheid hoopt paus Franciscus dat christenen Jezus navolgen door zich te bezinnen op de zogenaamde lichamelijke en geestelijke werken van barmhartigheid. In het dagelijks leven van gezinnen kan dat op heel natuurlijke wijze vorm krijgen. Niet alleen voor de ouders maar ook de kinderen en jongeren zal dit thema worden uitgewerkt. Een club van enthousiaste vrijwilligers staat voor hun klaar staan. Voor de allerkleinsten is er een crèche. Zou je met je gezin dit weekend willen meemaken, dan kun je je via de web-

site aanmelden. De kosten voor een heel weekend zullen per een gezin € 195,- zijn, maar mogen nooit een belemmering zijn om te komen. Meer informatie is te verkrijgen via www.katholiekegezinnen.nl, info@katholiekegezinnen.nl of telefonisch 06-53419386. Om zeker van deelname te zijn, is het goed je spoedig op te geven.

Meeleefdagen Abdij van Egmond

Van 13 tot 15 mei houdt de Abdij van Egmond een "Kom en zie"-weekend. Voor mannen die op zoek zijn naar de invulling van hun leven, en zich aangetrokken voelen door een leven als monnik. Belangstellenden kunnen contact opnemen via email: abdijroeping@gmail.com.

Goede Week en Pasen in de Kathedraal St. Bavo in Haarlem

Palmzondag

Op Palmzondag 20 maart is om **10.00 uur** de Pontificale Hoogmis, waarin de Bisschop zal voorgaan. De Bavocantorij zal de gezangen verzorgen.

Boeteviering

Op dinsdag 22 maart is er om **19.30 uur** een boeteviering en aansluitend gelegenheid voor het persoonlijk ontvangen van het sacrament van boete en verzoening.

Chriamamis

Op woensdag 23 maart is om **19.30 uur** de Oliewijding (Chriamamis) De Bisschop zal in concelebratie met de priesters van het bisdom en het militair ordinariaat hier in voor gaan. De gezangen worden verzorgd door de Senioren en Mannen van het Kathedraal Koor.

Witte Donderdag

Op Witte donderdag 24 maart is om **19.30 uur** de plechtige avondmis, waarin het Mannenkoor de gezangen zal verzorgen.

Goede Vrijdag

Op Goede vrijdag 25 maart is om **15.00 uur** de Kruisweg en zijn om **19.30 uur** de Goede Vrijdag Plechtigheden,

waaronder de kruisverering. De Bisschop zal hierin voorgaan. De Bavocantorij zal de gezangen verzorgen, waaronder de bekende Johannespassie van Jan Valkestijn. Aansluitend worden vanaf **21.00 uur** de Lamentaties van Goede Vrijdag gezongen door de Bavocantorij. Naast gregoriaans klinken er werken van Thomas Tallis.

Paaswake

De Paaswake op zaterdag 26 maart begint om **21.30 uur**. De Senioren en Mannen van het Kathedrale Koor zal de gezangen verzorgen.

Hoogfeest van Pasen

Op Eerste Paasdag 27 maart is om **10.00 uur** de Pontificale Hoogmis van Pasen, waarin de Bisschop zal voorgaan. Het Kathedrale Koor zingt o.a. de vaste misdelen uit de Missa Brevis in G-dur van F. Schubert. Ook Händels Halleluja zal feestelijk klinken.

Op Tweede Paasdag 28 maart is de viering om **10.00 uur** met samenzang.

VREEKER BEGRAAFPLAATSSERVICE

www.begraafplaatservice.nl

Padverhardingen
Groenbeheer
Boomverzorging
Beschoeiingen en keerwanden
Oplossingen voor grondwateroverlast
Knekelputten
Grafbekisting, loopplanken en transportkar
Natuursteen, Grafmonumenten

Grafdelven
Graven ruimen
Op- en herbegraven
Grafkelders
Urnen bestemmingen
Aanleg en uitbreiding
Renovatie en herindeling
Onderhoudswerkzaamheden

De Hout 47, 1607 HB Hem
T: 0228-544484 • F: 0228-544651

BETROKKEN
DUURZAAM
VERNIEUWEND

Met zorg betrokken

UITVAARTVERZORGING A. DE JONG

sinds 1966 een vertrouwd gezicht
voor een uitvaart vanuit het bisdom

persoonlijke begeleiding vanuit een familiebedrijf

Alle persoonlijke en rituele wensen zijn mogelijk

voor vrijblijvende inlichtingen: tel.: (020) 676 13 37
Cliostraat 42, 1077 KJ Amsterdam, dejong@uitvaart.nl
www.uitvaartcentrum.amsterdam

BGNU

Bouwadvies Groot Holland

Zelfstandig onderdeel van de
Monumentenwacht Noord-Holland.
Wij zijn gespecialiseerd in:

- Aan- en verkoopkeuringen
- Meerjaren onderhoudsplannen
- Adviezen over vergunningen en subsidies
- Kostenramingen en begrotingen
- Begeleiding, toezicht en opleveringskeuringen
- Bestekken en werkschrijvingen

T: 075 6474586 F: 075 6474593
info@bouwadviesgroot holland.nl

Veerdijk 32, 1531 MS Wormer
Postbus 379, 1520 AJ Wormerveer

Theologie studeren

is sterker worden, sterker in je eigen
geloof, krachtiger om anderen te
helpen hun weg te vinden in het geloof.

28 mei 2016
OPEN DAG
OP DE TILTENBERG
VAN HET THEOLOGISCH
INSTITUUT SINT
BONIFATIUS

Theologie studeren in deeltijd!
Diaken of catechist worden
Of persoonlijke verdieping
van je geloof

Informatie over de Open Dag vindt u
via: www.tiltenberg.org

Huis voor de Pelgrim

Onze reizen brengen je verder

Lourdes

Abdijtocht / Banneux

Ierland / Israël / Polen

Rome / Santiago de Compostela

Zuid-Italië

Huis voor de Pelgrim Raadhuisplein 1 6226 GN Maastricht
043 - 3215715 www.huisvoordepelgrim.nl

Franciscus in Utrecht

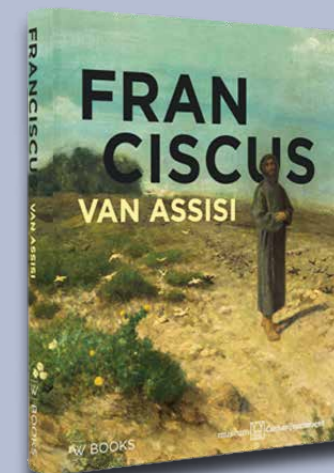
In Museum Catharijneconvent kunt u een grote tentoonstelling over de heilige
Franciscus van Assisi bezoeken. De tentoonstelling is samengesteld door de bekende
kunstkenner en kunsthistoricus Henk van Os (oud-directeur Rijksmuseum en bekend
van televisie) en te zien tot en met 5 juni.

Franciscus, die leefde van 1181 tot 1226, geniet zowel binnen als buiten de Kerk grote bekendheid. En al eeuwenlang is de 'arme van Assisi' een inspiratiebron voor kunstenaars. De tentoonstelling geeft aan de hand van prachtige werken van beroemde kunstenaars een mooi beeld van deze grote heilige. Een bijzonder natuurliefhebber, een mysticus, een man met overweldigend charisma, een wonderdoener, een gevierd prediker voor wie zelfs de vogels uit de bomen kwamen, een man met een enorm inlevingsvermogen. De vele gestalten van Franciscus spreken tot de verbeelding van grote kunstenaars van de dertiende tot en met de twintigste eeuw. Kunstwerken van onder anderen Taddeo di Bartolo, Fra Angelico, Ludovico Carracci, Bernardo Strozzi, Rembrandt en Escher geven een indrukwekkend overzicht van de verbeelding van Franciscus door de eeuwen heen. Extra aandacht wordt in de tentoonstelling besteed aan de relatie tussen Franciscus en de natuur en het verband tussen de heilige en dierendag (4 oktober, de naamdag van Franciscus).

Henk van Os is met recht een expert te noemen als het gaat om de uitbeelding van Franciscus. Al meer dan een halve eeuw houdt deze heilige hem bezig. Henk van Os: "De kunst van Franciscus loopt als een rode draad door mijn loopbaan als kunsthistoricus. Geen heilige heeft ooit zo'n rage in de beeldende kunst doen ontstaan. Het gaat om kunstwerken die je nooit meer kunt vergeten en die je leven en werk beslissend beïnvloeden."

Visioen van Franciscus, Ludovico Carracci, 1583-1585, collectie Rijksmuseum

Bij de tentoonstelling is een mooie en uitvoerige catalogus verschenen, *Franciscus van Assisi*, met bijdragen van Henk van Os, Frank Bosman e.v.a. Verkrijgbaar in het museum voor € 24,95

Bezoekinformatie

Museum Catharijneconvent
Lange Nieuwstraat 38, Utrecht
030-2313835
www.catharijneconvent.nl
Dinsdag t/m vrijdag van
10.00-17.00 uur,
zaterdag en zondag
11.00-17.00 uur

Missions

**VERBETER EEN STUKJE
VAN DEZE WERELD!**

**Veel kinderen in de wereld lijden honger.
Al voor 5,- per maand helpt U!**

Wij hebben rechtstreeks contact met de Missieprojecten.
Gratis folder: telefoon 050 534 04 52

Doe mee en help!

Banknummer: NL 78 INGB 0005733838
t.n.v. Stichting Missiewerk M.A.W.
Postbus 1180, 9701 BD Groningen
e-mail: mission123@home.nl
Website: www.stichtingmissiewerk.nl
ANBnummer: 8061.81.291

Stichting Missiewerk M.A.W.
Kantooradres:
Waterhuizerweg 20,
9753 HR Haren

WJD 2016

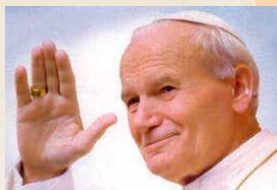
VAN
ALLE
KANTEN

DARE 2 SHARE!

DE MAN ACHTER DE WJD - PAUS JOHANNES PAULUS II

Paus Johannes Paulus II wordt in 1920 geboren in Wadowice (nabij Krakau). Hij was de paus die in 1984 de eerste Wereldjongerendagen (WJD) tot stand bracht. Nu, 31 jaar later, wordt de WJD in zijn geboorteland Polen gehouden. Onderstaand lees je meer over zijn leven en de 1ste WJD.

OORLOG

Paus Johannes Paulus II werd geboren als Karol Józef Wojtyła. Na zijn middelbare schooltijd ging hij in 1938 Poolse taal- en letterkunde studeren aan de universiteit van Krakau. Na het uitbreken van de 2de Wereldoorlog (1939) sloten de Duitse bezetters de universiteit. Hij ging aan de slag in de steengroeve en een chemische fabriek om aan transport naar Duitsland te ontkomen.

VAN PRIESTER TOT PAUS

Op 1 november 1946 werd hij tot priester gewijd. Al spoedig maakte hij zijn eerste reis naar Rome. Tussen 1946 en 1948 studeerde hij daar aan de universiteit van de paters dominicanen.

Zijn kerkelijke carrière ontwikkelde zich heel snel: al op 13 januari 1964 werd hij aangesteld tot aartsbisschop van Krakau. Drie jaar later werd hij door paus Paulus VI tot kardinaal verheven. Op 16 oktober 1978 wordt hij tot paus gekozen.

DE EERSTE WJD

In het 'Heilig Jaar van de Verlossing' in 1984 nodigde paus Johannes Paulus II de jongeren van de wereld uit om samen met hem Palmzondag te vieren in Rome. Ruim 300.000 jongeren gaven gehoor aan deze oproep.

Toen één jaar later de Verenigde Naties het jaar 1985 uitriepen tot 'Internationaal Jaar van de Jeugd', werd de uitnodiging herhaald. Opnieuw kwamen jongeren massaal naar Rome. Het succes van deze twee ontmoetingen leidde tot de instelling van de officiële Wereldjongerendagen, de eerste internationale WJD buiten Rome, zoals nu in Krakau, vond plaats in Buenos Aires in het jaar 1987.

Paus Johannes Paulus II overlijdt op 2 april 2005. Op 27 april 2014 wordt hij door Paus Franciscus heilig verklaard.

1 MEI: WJD on AIR IN HILVERSUM (TELEVISIEMIS)

De mediastad nodigt jou op 1 mei 2016 uit om alvast in de WJD-stemming te komen. Er is een WJD on AIR TV-mis, lunch en workshops. Ontmoet reisgenoten en WJD-gangers van andere bisdommen onder het genot van een borrel.

Waar: St. Vitusparochie, Emmastraat 5, Hilversum

Tijdstip: 10-17 uur

Entree: € 5,-

Aanmelden kan via: wjdonair@gmail.com (voor 17 april)

MEESTGESTELDE WJD VRAGEN

Wanneer je jezelf wilt inschrijven voor de WJD heb je misschien nog een aantal vragen. Zoals: 'Wat moet ik betalen bij inschrijving?' of 'Wat neem ik mee op reis?' Op de website www.jongekerk.nl staan 11 van de meest gestelde vragen.

HA!

JONG BISDOM
HAARLEM-
AMSTERDAM